БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 125 (13441) | 1971 оной майн 28, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ЕХОСЛОВАКИИН ОММУНИС ПАРТИИН IV СЪЕЗДДЭ

ндэтэ нүхэдүүд!

ветскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Чеакиин Коммунис партиин XIV съездын делегадуудта, бүхы мистнуудта, Чехословакиин Социалис Республикын ажалшадуун баяр хүргэнэ. Съездынгээ хүдэлмэридэ ехэ амжалта ыетнай үнэн зүрхэнhөө хүсэнэбди, парти ба орон доторхи ые саашадань заhаруулан hайжаруулгада, Чехословакиин нис партиие тойруулан хүдэлмэришэн ангиие, таряашадые, интеллигенциие улам нягтаар жагсаалгада съездын шиидхэуд туhалха гээд этигэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди. нөө үеын экономикотой, түрүү эрдэм болбосоролтой дэлхэйн хүгжэнги оронуудай нэгэниинь КПЧ-гэй хүтэлбэри доро с Чехословакиин болоhондонь танай ханинар, союзнигууд туладаа, бидэнэр омогорхожо байдагбди. Танай парти соарилсаае бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхые оролдохо зуураа, үйлэдбэри хүсэтэй түргэнөөр хүгжөөхэ, мүнөө үеын эрдэм, ын түйлалта хүсэдөөр ашаглаха, арадай байдал шууд hайжабата бэхи hуури тогтооно.

лэй жэлнүүдэй хүшэр хүндэ шалгалтые нэрэтэй солотойгоор гараhан, империалис хархисуудаар дэмжэгдэнги баруунай ализмда харша хүсэнүүдые бута сохиhон, партийна зэргэнүүэдэл бэхижүүлhэн, КПЧ-гэй хүтэлбэрилхы үүргэ hэргээн он Чехословакиин коммунистнуудай эрэлхэг хатуу зоримарксистнууд-ленинецүүд үнэтэй дээрэ тоолоно. Тиин 1948 волюционно февралиин гаргаhан замаар саашадаашье дабшарид зоринхой байhанаа шэн зоригто ажалаараа, социализмын рталда үнэн сэхэ байhаараа элирхэйлэн харуулагша ЧССРлшадай партиингаа политикые hайшаан дэмжэжэ байhаниинь йлгосотой ябадал болоно.

иалис гүрэнүүдэй бүхы дэлхэй дээрэхи хани барисаа бэхиын түлөө аха дүү бусад арадуудтай хамта ЧССР-эй шууд тэмайhандань, Варшавска договорой эмхидэ ба Экономическа лсалгын Соведтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадагтань совет истнууд сэдьхэлээ гүнзэгыгөөр ханангн байдаг. Пролеинтернационализмда үнэн сэхэ Чехословакиин Коммунис дэлхэйн коммунис хүдэлөөе, империализмда эсэргүү бүхы хүые нягталан нэгэдүүлхэ хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри хэнэ. Эб ндалай, национальна талаараа бэеэ даангн байдалай, социальжэлтын хэрэг, гадаадынгаа политикые шангаар хамгаалагССР-эй уласхоорондын нэрэ хүндэнь шууд дээшэлжэ байдаг

ндэтэ нүхэдүүд! Социализм ба коммунизмын түлөө тэмсэлтынгаа уг зорилго ба хүсэлөөр холбогдоhон манай партинууд гүрэнүүдэй хоорондо тогтоhон аха дүүгэй хани ёhоной хасовет арад үндэрөөр сэгнэжэ байдаг. Советскэ Союзай, ювакиин Социалис Республикын хоорондохи ашатай үрэтэй талын харилсаа холбоон жэлhээ жэлдэ хүгжэнэ. Совет-чехосин харилсаае саашадань үргэдхэхэер, гүнзэгырүүлхээр, партинуудай ба оронуудай бата хани барисаае бэхижүүлхээр шиидэнхэй байhанаа Советскэ Союзай Коммунис парти элирхэйдүүлнэ.

хословакидахи социализмые дам саашадань хүгжөөхын түхэ оронoo улам дэбжээхын түлөө, бата бэхи эб найрамдалай схоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдээ шэнэ, улам ялта түйлахыень ЧССР-эй коммунистнуудта, бүхы ажалшадэнэбди.

дэлмэришэн ангиин, бүхы чехословак арадай социализмын тэмсэлэй дайшалхы манлай—Чехословакиин Коммунис парндаха болтогой!

лхэйн социалис хани барисаата бүлын нягта нэгэдэл мандаха ой!

вет ба чехословак коммунистнуудай, Советскэ Союзай хословакиин Социалис Республикын арадуудай хоорондохи үгэй, эбдэршэгүй хани барисаан хэтэ мүнхэдөө оршог лэ!

най илалтануудай туг — марксизм-ленинизм мандаха ой!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

СОВЕДҮҮДЭЙ hУНГАЛТЫЕ УГТУУЛАН

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

hУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

Уржадэр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ээлжээтэ заседани дээрээ июниин 13-да болохо РСФСР-эй, Бур. АССР-эй Верховно Соведүүдтэ болон нютагай Соведүүдтэ hунгалтын бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудал хаража үзэhэн байна.

Президиум дээрэ тус асуудалаар ажалшадай депутадуудай Хяагтын (түрүүлэгшэнь нүхэр Бардонов), Прибайкалиин — (түрүүлэгшэнь нүхэр Бахаев) аймсоведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй тоосоо шагнаад, дурсагдагша аймагуудта hунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин саг соогоо эхилhые, Дүримэй ёhоор хэгдэжэ байhан хүдэлмэри тэмдэглэбэ. Бэлэдхэл партиин XXIV съездые угтуулан ба тэрэнэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй үедэ эхилээ. Аймагуудай ажалшад ажалай, политическэ үндэр жэшээ харуулна. Гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдалгаар нэгэдэхи кварталай мүрысөөндэ республика доторoo түрүүлhэнэйнгээ түлөө Хяагтын аймаг КПСС-эй Буряадай обкомой, Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн байна. Хоёрдохи кварталай мүрысөөндэ Прибайкалиин аймагай ажалшад hайн дүнгүүдые харуулжа ябана. Иигэжэ Соведүүдэй hунгалтые ажал дээрэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр угтажа байhан аймагууд республика доторнай олон.

Гэхэтэй хамта, Президиум hунгалтада бэлэдхэлэй үедэ зарим аймагуудта Дүрим эбдэhэн баримтануудые элирүүлээ. Зарим аймагай хүтэлбэрилэгшэд Дүрим өөhэдөө мэдэхэгүй байба. hунгалтын хүдэлмэриие сэхэ эрхилжэ ябаhан хүнүүдэй, hунгуулиин окружной, участково комиссинуудай гэшүүдэй Дүримтэй танилсаха ябадалые зарим гүйсэдкомуудай ханамжадаа хүсэдөөр абаадүй байhые тэмдэглээ. Дүримөөр хараалагдаhан болзорhoo урид, мүн гээгдэлтэйгээршье hунгалтын хүдэлмэринүүдые хэhэн баримтанууд (Түнхэнэй аймаг), депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абахадаа ёhо тэдыгээр хандаhан ушар (Прибайкалиин аймаг) үзэгдөө. Түрүүшынхеэ hунгаха эрхэтэдтэй хүдэлмэриин hулаар (Хяагтын аймаг), ябуулагдажа байhаниинь элирээ. Мүн олон аймагуудай, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ hунгуулиин үедэ хэрэгтэй болохо элдэб техническэ хэрэгсэлнүүдые бэлдэхэ, зайн гал, телефонно холбоо, худалдаа наймаа, наада зугаа гэхэ мэтые эмхидхэхэ талые хараха тухай hануулагдаба.

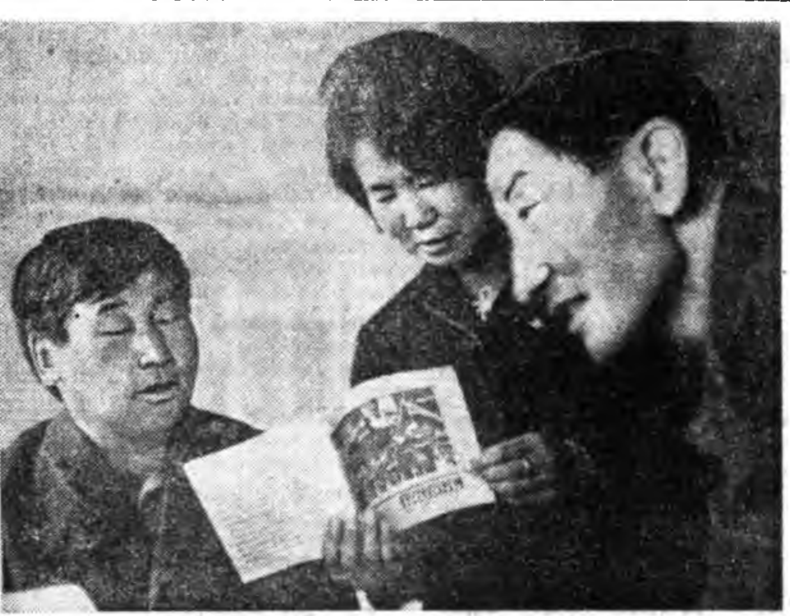

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түнхэнэй аймагай Хойто-Голой hунгуулиин участково комиссиин түрүүлэгшэ Д. Шохонов, тэрэнэй орлогшо А. Зарбагтаев, комиссиин гэшүүн З. Бильдуева гэгшэд ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэжэ байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НАЙДАБАРИИЕТНАЙ ХАРЮУЛХАБДИ

Улаан-Үдын аймагай Оронгын hунгуулиин 130-дахи округhoo Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн «Коммунизм» колхозой түрүү хонишон **Римма Цыдыповна Будаева** hунгагшадтаяа уулзаhан байна. Мүн Улаан-Үдын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ **Пурбэ Нимаевич Лубсанов**, тус колхозой hаалишан **Михаил Иннокентьевич Кокорин**, аймгүйсэдкомой финансын таhагые даагша **Булад Нимбуевич Санжиев** болон нютагай Соведэй депутадта кандидадууд уулзалга дээрэ байлсаhан байна.

hунгагшадай суглаан дээрэ Буряадай АССР-эй депутадта кандидат Р. Ц. Будаевагай этигэмжэтэ нюур, колхозой нэгэдэхи отделениин зоотехник Б. Д. Дабацыренов тэрэнэй ажалай намтартай hунгагшадые танилсуулhан байна. Удаань нүхэр Дабацыренов hунгуулиин болохо июниин 13-най үдэр бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр урнын дэргэдэ ерэжэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ бата нэгэдэлэй кандидат Римма Цыдыповна Будаевагай түлөө дуугаа үгэхыень уряалба.

Ч-Ц. ДАНДАРОВ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ХОРИИН АЙМАГАЙ АРАДАЙ СҮҮДТЭ АРАДАЙ СУДЬЯЕ НЭМЭЖЭ hУНГАХА ТУХАЙ

Хориин аймагай арадай сүүдэй арадай судьянарай тоогой нэмэгдэhэнтэй дашарамдуулан, «Шэнээр эмхидхэгдэhэн районууд ба городуудта РСФСР-эй районно (городской) арадай сүүдүүдые бии болгохо, арадай судьянарые, арадай заседательнуудые нэмэжэ hунгаха, мүн болзоройнгоо дүүрэхэhээ урид гаража ошогшодой орондо арадай заседательнуудые нэмэжэ hунгаха тухай» РСФСР Верховно Соведэй 1967 оной январиин 21-нэй Указай үндэhөөр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **иигэжэ тогтообо:**

Хориин аймагай арадай сүүдтэ № 2 hунгуулиин округhoo арадай судьяе 1971 оной июниин 27-ной амаралтын үдэр нэмэжэ hунгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1971 оной майн 26.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ АНВАР САДАДТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КАИР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный ОАР-ай Президент, Араб Социалис Союзай Түрүүлэгшэ Анвар Сададтай майн 26-най үглөөгүүр хөөрэлдэхэдөө, хоёр талые hонирхуулжа байгаа хэдэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

•

Н. В. Подгорный Анвар Садат хоёрой хоорондохи хөөрэлдөөн эхилбэ

КАИР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын Президент, Араб Социалис Союзай Түрүүлэгшэ Анвар Сададай хоорондохи хөөрэлдөөн Кубба ордон соо майн 26-да эхилбэ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Оборонын министрэй орлогшо, армиин генерал И. Г. Павловский, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-hээ ОАР-та байдаг элшэн сайд В. М. Виноградов, КПСС-эй Центральна Шалгалтын комиссиин гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын туhалагша Л. М. Шевченко, СССР-эй МИД-эй Дүтын Зүүн зүгтэхи оронуудай таhагые даагша М. Д. Сытенко хөөрэлдөөндэ совет талаhаа хабаадалсаба.

ОАР-ай премьер-министр Махмуд Фавзи, арадай суглаанай түрүүлэгшэ Хафез Бадауи, премьер-министрэй орлогшо, промышленностиин, нефть ба минеральна баялигай министр, Араб Социалис Союзай генеральна секретариин уялга дүүргэгшэ Азиз Сидки, премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Махмуд Риад, президентствын хэрэгээр министр Мухаммед Ахмед, гүрэнэй министр Мухаммед Абдель Салям эз-Зайят, сэрэгэй министр Мухаммед Ахмед Садек, ОАР-hаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мурад Галеб хөөрэлдөөндэ ОАР-ай талаhаа хабаадалсаба.

Советскэ Союзай ба Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөн бэхижүүлхэ асуудалнууд, мүн уласхоорондын шухала асуудалнууд, хамагай түрүүн—Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа асуудалнууд үнэн зүрхэнэй, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ.

Бата нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтайгаар

КПЧ-гэй XIV съезд

РАГА, майн 26. (ТАСС). ЧССР-эй ниислэл хоЮ. Фучигай нэрэмжэтэ соёлой ба амаралтын соохи Съезднүүдэй ордондо Чехословакиин Комс партиин XIV съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

ПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй ительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал 1971 — онуудтахи КПЧ-гэй бэелүүлхэ экономическа поын гол шэглэлнүүд тухай элидхэл үглөөнэй зани дээрэ хэбэ.

эрэнэйнь hүүлээр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна етарь нүхэр Л. И. Брежневтэ үгэ үгтөө. хословакиин коммунистнуудай съездын делегадууд ба айлшад КПСС-эй делегациин хүтэлбэрилэгшые нэрьемэ удаан альга ташалгаар угтаба. «КПСС мандаха болтогой!», «Советскэ Союз мандаха болтогой!», «Ура!» гэhэн абяанууд дуулдана.

Нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ тон анхаралтайгаар шагнагдаhан, удаан альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ угтагдаhан байна. Зал соо байгшад хүл дээрээ бодожо, нэрьесэ альгаа ташажа, үгынь түгэсхэлые угтаба. «КПСС мандаха болтогой!», «Советскэ Союз мандаха болтогой!», «Эб найрамдал мандаха болтогой!» гэhэн юрөөлнүүдые делегадууд болон айлшад дабтажа байба.

— Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй хүндэтэ даалгабари дүүргэжэ, Чехословакиин коммунистнуудта совет коммунистнуудай нүхэрэй ёhoop хандадаг, гүнзэгыгөөр хүндэлдэг байhанай тэмдэг болгон, Чехословакиин Коммунис партиин XIV съездэ совет уран зурааша Николай Овсчинэй зураг бэлэг болгожо барюулхыемни зүбшөөгыт. 1912 ондо ород большевигүүдэй түүхэтэ Пражскэ конференциин үедэ Прагын үйлсэдэ Владимир Ильич Ленинэй ябажа ябаhаниинь энэ зураг дээрэ харуулагдана.

Ажалшадай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө, социализм ба коммунизмын илан мандахын түлөө хамтын тэмсэлдэ совет ба чехословакиин коммунистнуудые олон жэл соо нэгэдүүлжэ байгаа аха дүүгэй, дайшалхы барисаае энэ зураг hануулжа байг лэ.

КПЧ-гэй XIV съездэ КПСС-эй ЦК-гай амаршалгые сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро нүхэр Л. И. Брежнев президиумдэ барюулба. Тиихэдэнь үни удаан альга ташалга зал соо дахин дахин болоно. «КПСС мандаха болтогой!», «Хани барисаан!», «Советскэ Союзтай—хэтэ мүнхэдөө!» гэhэн үгэнүүдые делегадууд дабтаба.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

вак хүндэтэ ханинар!

д!

партиин съезд бүхэниинь истнуудта аша туhатай ехэ болодог. Теэд Чехословммунис партиин XIV съезд ртиин ба оронoй ажабайдалы бүхы социалис оронуун коммунис хүдэлөөнэй щашье тусгаар hуури сохом

ис Чехословакиин түүхэдэрюусалгатай, шанга шатые түгэсхэхэ ёhотой. ЧССР-тэизмын дайсадые илаhанай иализмын илан мандаhанай э тэрэниие нэрлэхэ ёhoорнь олохо. Марксизм-ленинизалхы туг, социалис интермын туг үндэр дээрэ ман-XIV съездэ танай парти бэ.

бүгэдэндэ тон үнэтэй ойн ай тус съезд тудалдаба. ЧеСловакиин хүдэлмэришэн хы ажалшадай марксистэ дайшалхы шалгагдамал Чехословакиин Компартиин ой гүйсэбэ. Арадайнгаа эрд, басагадай—коммунисторонойнгоо эрхэ сүлөө ба ай түлөө, социализмын ulhан шэн зоригто баатар дэ жэлнүүд тэмдэглэгдэбэ. ртиин, танай оронoй бүхы дай омогорхожо шадамаар дайшалхы зам гаргадаба гээ-

Союзай Коммунис партральна Комитедэй нэрэhээ, он совет коммунистнуудай эндэ гайхамшаг ойн баяртай улан, хүндэтэ нүхэд делеганарта, мүн танаар дам- — Чехословакиин бүхы тнуудта үнэн зүрхэнэйнгөө тон лэ халуун амаршалга дамжуулнабди. Социалис гүрэнөө бүхы талаарнь дэбжээхын түлөө, арадуудайнгаа ажабайдал саашадань hайжаруулхын түлөө, бүхы коммунистнуудай хамтын хэрэг—эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба социализмын агуу ехэ хэрэгэй түлөө тэмсэлдээ бүри ехэ амжалта түйлахыетнай бүхы сэдьхэл зүрхэнhөө таанадтаа хүсэнэбди!

Маниие уриhанайнь түлөө КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ КПСС-эй түлөөлэгшэд, бидэнэр баяр баясхалангаа мэдүүлжэ, съездынтнай хүдэлмэридэ хүхюун баяртайгаар хабаадалсаха байнабди. Совет коммунистнууд чехословак аха дүүнэрээ, хамта тэмсэгшэ нүхэдөө гүн гүнзэгыгөөр хүндэлжэ байдаг. Тус тусайнгаа съезд дээрэ партийна делегацинуудай байлсадаг ушарынь манай партинууд ба арадуудые нэгэдүүлэгшэ эбдэршэгүй хани барисаанай үльгэр жэшээ мүн.

Чехословакиин ба совет коммунистнуудай аха дүүгэй дайшалхы барисаанай түүхэ соохи олон хуудаhан Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй нягта холбоотой. Чех ба Словакиин түрүү ажал ябуулагшадтай бүри Агууехэ Октябриин урда тээшье Ленин эдэбхитэйгээр харилсадаг байhан. Чехословакиин Коммунис партиин мүндэлэн түрэхэдэнь, Ленин ехээр баярлажа амаршалаа hэн.

Ленинэй нүхэр ёhоной зүбшэлнүүд, Богумир Шмераль, Антонин Запотоцкий, Карел Крейбих болон Чехословакиин бусад коммунистнуудтай уулзажа Ленинэй хөөрэлдэhэниинь Чехословакиин хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы ударидагша—КПЧ-гэй бүридэн тогтохо хэрэгтэ түүхэтэ үүргэ дүүргэhэн байна. Партиин-тнай анхан байгуулhан хүнүүдэй дурасхаалые манай оронoй коммунистнууд, совет хүнүүд арюунаар хүндэлжэ байдаг. Совет ба Чехословакиин арадуудай хоорондохи хани барисаа хүгжөөхэ ба бэхижүүлхын тулада тон ехэ юумэ хэhэн Чехословакиин ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Клемент Готвальдын нэрэнь тандашье, бидэнэртэшье хүндэтэй, үнэтэй.

Танай партиин түүхэ хадаа оронойнгоо бодото эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даангн хай байдалай түлөө ажалшадай тэмсэл ударидаhан коммунистнуудай баатаршалгын түүхэ хамагай түрүүн болоно. Мюнхендэ харата муухай хэлсээнэй баталагдахадань, имагтал коммунистнуудай парти тэрэ гутамшаг хэлсээе зэбүүрхэн буруушаахынгаа саада тээ, фашис булимтарагшадта хатуу шанга харюу үгэхэ, Советскэ Союзай дурадхаhан туhаламжа зүбшөөн абаха гэhэн—Чехословакиин өөрын эрхэтэ байдалые аршалха тон ганса зүб зам зааhан байгаа.

Фашизмые илаха хэрэгтэ Чехословакиин патриодуудай оруулhан хубитые совет арад үндэрөөр сэгнэдэг. Эрэлхэг зоригтой подпольщигуудай шэн габьяае, генерал Людвик Свободын командовани доро Чехословакиин корпусой гараhан дайшалхы замые, Словакиин национальна восстанида хабаадагшадай, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд Карел Шмидке, Густав Гусак, Ян Шверма ба бусад нүхэдэй шэн зоригые hанажа ябагшабди. Прагын восстанида бодоhон зоной эрэлхэг зоригыень мартагшагүйбди. Совет Армиин частьнууд эршэмтэй түргэнөөр дабшажа, восстанида бодоhон Прагын зондо туhаламжа үзүүлээ бэлэй. Немец эзэмдэгшэдтэ эсэргүү чехүүд болон словагуудай тэмсэлые бодото дээрээ эмхидхэгшэнь Чехословакиин Коммунис партиин байhысень hайса мэдэнэбди.

1948 оной революционно февраль Чехословакиин хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ баатаршалга болоо hэн. Чехословакиин ажалшад Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро засагаа гартаа абаад байхадаа, оронойнгоо хүгжэлтые социалис харгыгаар сэхэ, эрид шууд залаhан юм. Оронoй сүлөөтэ хүгжэлтэдэнь hаад хэжэ байhан hүүлшын hаад түбэгшэлые социалис революци зам дээрэhээ хамажа хаяhан байгаа. Капиталис мүлжэлгэ, экономическа кризис, хүдэлмэригүй байдал бүримүhэн үгы хэгдээ hэн.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые бурьялма ехээр хүгжөөхэ зам, ажалшадай байдал шууд hайжаруулха зам, чехүүд болон словагуудай, танай оронoй бусадшье үндэhэ яhатанай үнэхөөрөө тэгшэ эрхэтэ, аха дүүгэй харилсаа бэхижүүлхэ зам, эрдэм гэгээрэлэй дээжые ажалша ниитэдэ дамжуулха зам—социализмын зам революционно февраль Чехословакиин үмэнэ гаргажа үгөө бэлэй.

Шэнэ общественые байгуулга ниитын байдалдахи хуушан ёhо заншалые революционно гуримаар бүримүhэн эбдэхэ ябадал, ангиин дайсантай хэгдэхэ тэмсэл соогуур бэелүүлэгдэхэ хэрэг болохо гэжэ коммунистнууд hайса ойлгоно. Адаряатай буртаг харгы дээрэ алдуунуудшье, урагшагүйдэлгэшье гаража болохо. Гэбэшье КПЧ-гэй 50 жэлэй хүдэлмэриин гол дүнгынь юуб гэхэдэ, зоной аша туhада, арадтаяа хамта партиин түйлаhан, социализм байгуулгаар түйлаhан үнэхөөр ехэ амжалтануудынь болоно.

Чехословак арадай түүхэдэхи социалис шатын үедэ түйлагдаhан гайхамшагта илалтануудаараа танай арад омогорхохо ёhoopoo омогорхохо эрхэтэйт. Урдань танай орон иимэ ехэ дэбжэлтэ, социально-экономическа эды шэнээн ехэ хубилалта гээшые үзөөшьегүй, дуулаашьегүй байгаа.

Имагтал социализм түүхэ соо анха түрүүшынхеэ ёhотой hайн демократи тогтоогоо, общество соо ажалша зониие шиидхэхы үүргэтэй болгоо, ерээдүйнгөө байдалда этигэхэ этигэл найдабари тэдэнэртэ олгоо, хүниие бүхы талаарнь дэбжээхэ эрхэ нүхэсэл байгуулаа. Мүнөө үеын научно-техническэ дэбжэлтэ гэхэ мэтын—тиимэ агууехэ хүсэ бүхы арадай аша туhада үлэмжэ ашагтайгаар хэрэглэхэ арга боломжо имагтал социалис байгуулалта олгоно.

Шэнэ байгуулалтын энэ булюу hайн шанарыень Чехословакиин ажалшад өөhэдынгөө дүй дүршэл дээрэhээ мүнөөшье ойлгожо байна. Тиигээд социалис байгуулалтада улам ехэ амжалтын түйлагдаха бүринь социализмын энэ булюу hайн шанарай бүрил хүсэдөөр, гүн гүнзэгыгөөр харагдахань лабтай.

Чехословаки болбол үнэхөөрөө бэеэ даангн байдалаа, бэеэ даангн байдалайнгаа, хилынгээ ойроо хүртэшэгүйн бата найдабариие социалис оронуудтахи аха дүү арадуудай бүлэ соо оложо түйлаhан байна. Промышленна талаараа нилээд хүсэтэй танай орон дэлхэйн социализмын экономическа хүсэ шадал бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулаа hэн. Арадуудай хоорондохи эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө, богоолшолгын ба эзэрхэг түримхэй дайнай империалис политикада эсэргүү шууд сэхээр тэмсэгшэ эдэбхитэй хүсэн болгошо ЧССР-эй уласхоорондын нэрэ хүндэ hураггүй дээшэлбэ. Дэлхэйн революционно хүдэлөө хүгжөөлгэдэ Чехословакиин Коммунис партиин бэелүүлдэг ехэ үүргые эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэ бүхы түбинүүдтэхи тэмсэлшэд тэмдэглэжэ байдаг.

Теэд танай орон соохи үнэхөөрөө арадай удха шанартай байгуулалтада, ЧССР дотор социализмын тогтоhон ушарта зарим этэгээдүүд дурагүй байдаг. Үнгэрhэн сагай хойшоо hанаатан мүн Чехословаки доторшье бии байгаа. Уласхоорондын хархисуудай эдэбхитэй дэмжэлгээр тэдэнэр хадаа февралиин түйлалтануудые үгы хэхэ, общество доторхи Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргые усадхаха, танай орон соохи социализмын эгээн шухала үндэhэ hууринуудые hалгааха, оронойтнай түүхын ябасые хойшо татаха hэдэлгэ гаргаа hэн. Капитализмhаа коммунизмда орохо түүхэтэ шагын «дүүрээгүйдэнь, урдынгаа засаг түрэ тэхэрюулхэбди гэжэ мүлжэгшэд эрхэ бэшэ найдажа байха, теэд тэрэ **найдалгаhаа** уламжалан, хуушанай засаг түрэ тэхэрюулхэ гэhэн **hэдэлгэ** хэхэ» гэжэ Ленинэй hэргылhэн үгэнүүдэй (түгэс зохёолнууд, том 37, нюур 264) зүб байhаниинь дахин харагдаба. Контрреволюционернүүд болбол аха дүү оронуудhаа Чехословакиие таhалха, социалис хани бүлэhөө тэрэниие холодуулжа, империалистнуудай hабар худар түлхихэ гэжэ хүсэhэн байгаа.

Тэрэ шэрүүн шалгалтые танай партиин илалта түгэлдэрөөр дабажа гараhаниинь мүнөө хүн бүхэндэ эли болонхой. Партиин эрхим хүсэнүүд, тэрэнэй голынь дайшалхы шалгалта нэрэтэй солотойгоор дабажа гараба. Дотоодын ба гадаадын контрреволюциин хамтын хүсөөр үүдхэгдэhэн, социализмда эсэргүү хиирэлгын, буржуазно-националис охи угаарай булангир долгиной тараха харгыень тэдэ хүсэнүүд хааhан, общество доторхи партиин хүтэлбэрилхы үүргэ hэргээхын түлөө эрид шанга, амжалтатай тэмсэл ябуулhан, социализмын оронуудтай Чехословакиин аха дүүгэй барисаа эбдэхэ гэhэн hэдэлгые буруу hүргэhэн байна.

Танай оронoй олон үеын революционернүүдэй, фашизмтай хэгдэhэн байлдаануудай геройнуудай, февральдахи дүлэтэ тэмсэлшэдэй, социалис Чехословакиие байгуулагшадай тэмсэжэ бии болгоhон хамаг бүхы юумэ хамгаалхын тулада эрид шанга зориг гаргаhан Чехословакиин олон мянган коммунистнуудай аша габьяань сохом тэрээндэ байха юм. Энээн тухайда нүхэр Гусак тон зүбөөр эндэ хэлээ hэн.

1969 оной апрельдэ болоhон КПЧ-гэй ЦК-гай пленум дээрэ социализмын дайсадай туhамаршадые, баруунай ревизионистнуудые Чехословакиин коммунистнууд балшыса элирүүлэн сохёо hэн. Партиин марксистско-ленинскэ шанарые hэргээхэ тала тээшэ хэгдэhэн шууд эрьесэ тэрэнь болоhон байгаа. Тэрэ пленум дээрэ hунгагдаhан КПЧ-гэй шэнэ хүтэлбэрилэгшэд социалис байгуулалта бэхижүүлхын түлөө, контрреволюциин хорото ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын түлөө парти ба общество доторхи түрүү хүсэнүүдэй тэмсэл ударидажа ороо hэн.

«Кризиснэ хүгжэлтын hургаалнууд» гэhэн мэдээжэ документ дотор, мүн энэ съезд дээрэ КПЧ-гэй ЦК-гай хэhэн тоосоото элидхэл дотор 1968 — 1969 онуудай үедэ болоhон ябуулганууд тушаа үгтэhэн сэгнэлтые совет коммунистнууд хүсэд дүүрэнээр зүбшөөнэ. Танай партиин ба оронoй ажабайдалдахи шухала шатые марксистско-ленинскэ ёhoop шэнжэлжэ харуулhан эдэ документнүүд уласхоорондыньшье талаар ехэ удха шанартай байха юм.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАТДА КАНДИДАДУУД

БАИРОВ Гармажап Бальжанович, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай директор, Захаминай Центральна һунгуулиин 73-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутатда кандидат.

АЛЬЦМАН Клавдия Павловна, КПСС-эй Буряадай обкомой хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин ба худалдаа наймаанай таһагые даагша, Баргажан-Адагай һунгуулиин 42-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутатда кандидат.

КОНЕВ Гаврил Михайлович, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь, Суулхын һунгуулиин 108-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутатда кандидат.

МАДЫЕВА Любовь Данцарановна, Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министр. Горячинска һунгуулиин 110-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутатда кандидат.

МАЛЮТИН Федот Моисеевич, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой тракторист, Тарбагатайн һунгуулиин 131-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутатда кандидат.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

МҮРЫСӨӨНДЭ ҮДЭР БҮРИИН АНХАРА

«Үнгэрһэн түсэбтэ наймадахи табан жэлэй һүүлшын жэлэй, мүн КПСС-эй XXIV съездын урда тээхи социалис мүрысөөнэй дүнгөөр заводой коллектив коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэеэ дахинаа лаблаба. Шэнэ юһэдэхи табан жэлдэ шэнэ амжалта туйлахыетнай хүсэнэбди» гэһэн телеграмма Тимлюйн цементын заводой дирекцидэ, партийна комитедтэ, завкомдо һаяхан абтаба.

Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ тус заводой коллектив 1969 оной апрельдэ хүртэһэн юм. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай жэлдэ энэ нэрэ зэргэеэ лаблажа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ленинскэ ойн баярай грамотаар шагнагдаа һэн.

Үнгэрһэн 1970 ондо энэ заводой коллектив яһала һайнаар хүдэлжэ гараа. Жэлэй түсэб болзорһоонь 5 хоног урид дүүргэгдэжэ, даабариһаа гадуур 7362 тонно цемент, 3571 тонно клинкер, 10090 тонно шламма үйлэдбэрилэгдэһэн байгаа. Заводой бүхы цехүүд даабаряа дүүргэжэ шадаа.

Наймадахи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ абажа харабал, даабаринь 1970 оной октябриин 14-дэ хүсэлдэжэ, түсэбһөө үлүүлэн 130 мянган тонно цемент ороной барилгануудта эльгээгдэбэ. 1965 онойхитой жэшэбэл, үйлэдбэриинь хэмжээн 13 процентээр, ажалай бүтээсэ 35 процентээр дээшэлһэн болоно.

СССР-эй Барилгын материалнуудай министерствын предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи жэлээ таһалгаргагүй түрүү һуури эзэлжэ, министерствын ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта квартал бүхэнэй дүнгөөр хүртэнэ.

— Заводой хүдэлмэришэдэй, инженер болон технигүүдэй оролдосото ажалаар энэ амжалта туйлагдаа гээшэ,— гэжэ Тимлюйн цементын заводой парткомой секретарь нүхэр Андрей Михайлович Ананьев хөөрэнэ.— Үнгэрһэн табан жэлдэ үйлэдбэриимнай талмай үргэдхэгдөөгүй юм, имагтал бии байһан арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхын түлөө оролдожо, үйлэдбэридөө шэнэ технологи нэбтэрүүлжэ, эдэ амжалтануудые туйлаа гээшэбди.

Цементнигүүдтэй хөөрэлдэжэ, заводой цех, участогуудаар ябажа харахада тус предприятида социалис мүрысөө эмхидхэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдадаг байһаниинь эли болоно.

«Мүнөөдэр хэн түрүү ябанаб?», «Гээгдэлдэ орогшод, нүхэдһөө жэшээ абыт» гэһэн гаршагтай самбарнуудта горно болон тээрмэдэлгын цехүүдтэ, механическа цехтэ ажал хүдэлмэриинь дүн үдэр бүри бэшэгдэнэ. Мүн эндэ халаан, бригадануудай абаһан социалис уялганууд бэшээтэй. Ороһон хүн лэ эндэ хүдэлдэг зоной түсэб болон уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байһыень мэдэжэ абана.

— Социалис мүрысөө эмхидхэлгэ уялга абалгаһаа эхилдэг гэжэ бидэ бултаа мэдэнэбди. Зүгөөр тэрээнэй дүүргэлтые үдэр бүхэндэ харуулжа байха гэжэ зарим газарта оролдоогүй хаш,— гэжэ цемент галдалгын цехэй партийна эхин организациин секретарь А. И. Кыштымов хөөрэнэ.

Һанамжань зүбтэй. Абаһан уялгаяа ямараар дүүргэжэ байһанаа харахадаа, мүн хани нүхэдэйнгөө хүдэлмэриин дүнтэй танилсажа, тэрэниинь мэдэжэ байхадаа хүн бүхэн бодомжолдог, ажал тухайгаа бододог, ухамайлдаг ха юм. Нүхэдһөө гээгдэжэ, шоо үзүүлхэ хэн дуратайб.

Цементын завод дээрэ мүрысөөнэй ябаса ба дүн харуулха хэрэгтэ партийна болон комсомолой организацинууд, профсоюзай эмхи саг үргэлжэ анхарна.

Халаанай эхилхын урда тээхэнэ бригада, участогуудта 5—10 минутын хөөрэлдөөн үнгэргэгдэжэ, агитаторнууд, политинформаторнууд үнгэрһэн үдэрэй хүдэлмэриин дүн тухай тобшохоноор хэлэжэ үгэдэг, мүнөөдэр хэхэ ажал тухайгаа хүдэлмэришэдтэй зүбшэдэг заншалтай болонхой. Энэ хөөрэлдөөндэ цехэй хүтэлбэрилэгшэд, мастернууд, мүн заводой мэргэжэлтэд эрхэбэшэ байлсадаг юм. Шиидхэхэ асуудалнууд олон байдаг шуу. Хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэхэ, зүбшэхэ хэрэгтэй.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ гээшэ тон шухала удха шанартай. Энээнэй түлөө партийна организаци нэн түрүүндэ харюусалгатай.

Зүгөөр КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо заагдаһан ёһоор, **«Профессиональна союзуудай үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Ажахы эрхилэлгын һургуули, коммунизмын һургуули болоһон эдэнэй үүргэ хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэд бүринөөр мүнөө тодорон харагдажа байнхай. Профсоюзууд хадаа үйлэдбэриие хүтэлэлгэдэ, научно-техническэ хүгжэлтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые бүри үргэн олоорнь эсүүлхэ, социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэжэ, социалис журам сахиха, ажалда, ниитын зөөридэ коммунис ёһоор хандаха ябадалда олониитые дүй дүршэлэйнь үндэһөөр һургаха, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, үүсхэлшэдэй дүй дүршэлые бүрин дэмжэхэ ба дэлгэрүүлхэ, ажалшадай ажаллаха, ажаһуудалай, амарха арга боломжо һайжаруулхын тулада үүсхэл оролдолго ехээр гаргаха, ажал тухай хуули сахилгые нарин шангаар хинаха уялгатай».**

Партиин съездын энэ заабари дүүргэлтэ болгон, заводой партийна комитет профсоюзна организациин хүдэлмэри һайжаруулхын, үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ, социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлхын тулада мүн лэ оролдоно.

Энээнэй урда тээ, бүри һаяхан болотор социалис мүрысөөнэй дүн заводой дирекциин, парткомой, завкомой нэгэдэмэл заседани дээрэ согсологдодог байбал, мүнөө завкомой заседани дээрэ гаргагдадаг болоо. Заседанидань цехүүдэй начальнигууд, парторгнууд, профоргнууд хабаадалсадаг. Мүн заводой директор, главна мэргэжэлтэд байлсадаг.

Гадна профсоюзай завкомой үүсхэлээр урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой хүдэлмэриин ниитын харалга, конкурснууд үнгэргэгдэнэ. Табан жэлэй туршада хэдэн олон дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 739,1 мянган түхэриг алмаха арга олдоһон байна. Тиихэдэ үйлэдбэриин участогуудаар технологинь шэнэлэгдээ. Жэшээлхэдэ, № 1, 2 эрьелдэдэг пеэшэнүүд һэльбэгдэн нарижуулагдажа үргэдхэгдөө.

Урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод творческо бүлэгүүдтэ хамтаруулагданхай. Нүхэд В. А. Бахматов, Я. А. Ильков, Ф. Н. Кузнецов, В. А. Куржумов гэгшэдһээ бүридэһэн творческо бүлэг тээрмэнүүдэй түхэлые нэгэ бага хубилгажа, бүтээсыень дээшэлүүлһэн байна.

Һаяхан профсоюзай заводской комитедэй үргэн пленум боложо, «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар заводой профсоюзна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Абаһан тогтоол соонь ажалшадай эдэбхи, үүсхэл хүгжөөхэ, үйлэдбэридэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха, социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ асуудалнууд гол һуури эзэлнэ.

Эдэ бүгэдэн тухай ехэ хөөрэлдөөн мүн заводой коммунистнуудай партийна суглаан дээрэ болоһон байна. Парткомой заседани дээрэ «1971 ондо абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай», «Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөнэй ябаса тухай» асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Иигэжэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ партийна болон профсоюзна организацинуудай үдэр бүри анхаржа, оролсожо байхада, ажал хүдэлмэриин амжалта туйлагдана.

Цемент үйлэдбэрилхэ, саашадань дам худалда... оной таба һарын түсэб ... урид дүүргэгдэнхэй.

РСФСР-эй, Буряадай ... Верховно Соведүүдтэ, мүн ... Соведүүдые һунгаха һунгал... —июниин 13 болотор Тим... ментын заводойхид продук... бэрилхэ хахад жэлэй түс... хээр шиидэнхэй.

«БАРИЛГЫН МАТЕ... ДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ... дукци үйлэдбэрилхэ хэм... дахин ехэдхэхэ... 197... 122—127 миллион тонн... үйлэдбэрилдэг болохо...

Предприятинуудай ... хэмжээе дээшэлүүлхэ, ү... хүдэлмэринүүдые оньһо... автомадаар зэбсэглэхэ я... гэдхэхэ. Барилгын матер... промышленностиин предп... та ажалай бүтээсые, тухай... процентээр дээшэлүүлхэ... 1971—1975 онуудта СС... дай ажахые хүгжөөхэ та... түсэб тушаа КПСС-эй XXI... Директивэнүүд соо хэлэгд...

Барилгын материалнуу... мышленностиин хүдэл... үмэнэ табигдаһан энэ з... жалтатайгаар бэелүүлхэ ... ряадай цементнигүүд ... оруулха байха. Үдэрһөө ... үргэн дэлисэтэй боложо ... циалис мүрысөөн энээндэ ... шэ болоно.

Д. ЦЫБИКЖ...
манай...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Зам харилсаанай министерствын предприяти ба эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаха тухай

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Афанасьева Надежда Ивановнае — Мысовой станциин рельсэнүүдые гагнадаг поездын тельферист.

Баннов Иван Тимофеевичые — Улаан-Үдын вагонно депогой шалгагша.

Боркадова Пелагея Осиповнае — Мысовойн харгы замай дистанциин монтёр.

Бобылёва Мария Васильевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь.

Бодров Владимир Андреевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой комсомолой комитедэй секретарь.

Воробьев Фёдор Антоновичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь.

Вощилина Любовь Андреевнае — Улаан-Үдын вагонно депогой шалгагша.

Гаврилов Алексей Николаевичые — Улаан-Үдын сигнализаци ба хэлхеэ холбооной дистанциин ахалагша инженер.

Гвоздарьков Николай Петровичые — Сэлэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Демидова Ульяна Васильевнае — Выдрино станциин № 23 магазинай наймаашан.

Залуцкая Вера Ивановнае — Мысовой станциин товарна кассир.

Канина Раиса Александровнае — Улаан-Үдэ станциин больницын медицинын сестра.

Кокорин Владимир Александровичые — Улаан-Үдын харгы замай дистанциин жолоошон.

Кузнецова Мария Фроловнае — Галуута-Нуурай харгы замай дистанциин монтер.

Логвиненко Наталья Яковлевнае — Сэлэнгын харгы замай дистанциин монтер.

Муликов Касым Салиховичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь.

Неволин Нифонт Федоровичые — граждан барилгын Слюдянкын дистанциин тракторист.

Полетаева Таисия Даниловнае — граждан барилгын Улаан-Үдын дистанциин штукатур.

(Түгэсхэл. Эхиниинь майн 27-ной номерто).

Попова Лидия Лукьяновнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Пухальский Владимир Кузьмичые — КПСС-эй Сэлэнгын райкомой хоёрдохи секретарь.

Решаева Хавронья Прохоровнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Рожин Василий Александровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Симагин Юрий Александровичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой слесарь.

Соколова Елена Демевльевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Федоров Тимофей Алентовичые — Улаан-Үдын энерго-хангалгын участогай электромонтер.

Фетисова Евдокия Василистовнае — Улаан-Үдэ станциин № 28 магазинине даагша.

Харитонова Федосья Евтеевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой оператор.

Чернявская Александра Леонтьевнае — Улаан-Үдэ станциин шэгнэгшэ.

Шафоростов Николай Ильичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой модошо дархан.

Яковлева Татьяна Артамоновнае — Улаан-Үдын барилгын управлениин штукатур.

Якубенко Юрий Николаевичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Алешина Анна Федоровнае — Улаан-Үдын вагонно депогой шалгагша.

Артемьева Аграфена Георгиевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой шэрдэгшэ.

Бартащук Екатерина Сергеевнае — түмэр замай Танхой станциин дежурна.

Боговеева Рахиль — граждан барилгын Слюдянкын дистанциин хүдэлмэришэн.

Бузаева Светлана Владимировнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой формовщик.

Бузин Михаил Захаровичые — Улаан-Баатарай түмэр замай Акционерно бүлгэмэй Улаан-Баатаран барилгын ба гэр байрын дистанциин мастер.

Васильев Геннадий Степановичые — Заудинска станциин сигналист.

Гроник Николай Леонтьевичые — Мысовойн харгы замай дистанциин механик.

Гуслякова Раиса Андреевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой шэрдэгшэ.

Дылгиров Поможап Зандуевичые — Улаан-Үдын энерго-хангалгын участогай электростанциин машинист.

Загузина Варвара Михайловнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой шэрдэгшэ.

Иванов Геннадий Константиновичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Иевский Александр Михайловичые — сигнализаци ба хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын дистанциин электромеханик.

Карпова Нина Григорьевнае — Улаан-Үдэ станциин санитарно-эпидемиологическа станциин санитарна врачай туһалагша.

Киселев Семен Павловичые — Мысовойн энерго-хангалгын участогай электромонтер.

Колесников Василий Сельверстовичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой газосварщик.

Коллойда Клавдия Георгиевнае — Улаан-Үдын вагонно депогой проводник.

Короткова Евдокия Ермолаевнае — сигнализаци ба хэлхеэ холбооной Слюдянкын дистанциин аккумуляторщик.

Кочетова Анастасия Георгиевнае — Сэлэнгын харгы замай дистанциин монтер.

Красикова Александра Тимофеевнае — Заудинска станциин ахалагша шэгнүүршэн.

Лагуткина Евдокия Егоровнае — Наушки станциин шэгнүүршэн.

Лукачев Владимир Васильевичые — түмэр замай Наушки станциин дежурна.

Лукинчук Кларида Николаевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь.

Макаров Илья Леонтьевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой балансировщик.

Мельников Иван Михайловичые — Галуута-Нуурай локомотивна депогой машинист-инструктор.

Мухамедзянов Григорий Шакировичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Нифонтова Александра Павловнае — Мысовой станциин түлишын складай моторист.

Новиков Иван Федоровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электромонтер.

Помазкина Анна Степановнае — Посольско станциин кассир.

Салихов Минневакил Салиховичые — Улаан-Үдын харгы замай дистанциин ахалагша монтер.

Семенников Григорий Антоновичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой шлифовщик.

Сергеева Марина Яковлевнае — Улаан-Үдэ станциин № 6 хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулиин багша.

Серебряков Яков Андреевичые — граждан барилгын Улаан-Үдын дистанциин пеэшэншэн.

Филимонова Елена Михайловнае — Улаан-Үдэ станциин № 22 ясли-саадай хүмүүжүүлэгшэ.

Хомутова Анна Севостьяновнае — Улаан-Үдэ станциин түлишын складай стрелочник.

Цыбиков Садбо Дашеевичые — Галуута-Нуурай харгы замай дистанциин хүдэлмэришэн.

Цыденова Нина Семеновнае — Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэн.

Червяков Геннадий Владимировичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист.

Чернионный Владимир Александровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Чимитов Николай Ломбоевичые — КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь.

Шайко Валерий Николаевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электрослесарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 оной майн 4.

Арадай кандидадууд

МАНАЙ РОЗА

ДУНДА ЗЭРГЫН маряатайшаг бэетэй, богонихоноор тайража буржылгаһан хара хүрин үһэтэй, ходоодоо саб гэмээр бэедэнь таараһан хубсаһатай ябадаг энэ эхэнэрые танихашье байжа болохот. Роза Цыреновна Дандарова Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ гэжэ дуулаад, тэрээнтэй уулзаха гэжэ хүдэлдэг газартань, Коммунистическэ үйлсэдэхи «Новинка» ательедэ ошобоб.

Хубсаһа эсхэхэдээ хэрэглэдэг хэмжүүрэа мүрэ дээгүүрэа һанжуулһан, урихан шарайтай эхэнэр гаража ерээд:

— Дандарова Роза би гээшэлби даа. Намда хэрэгтэй һэн гүт?—гэжэ миһэрхэдэнь, галтайхан хурса нюдэдынь зөөлэхэнөөр аад, ямаршьеб анхаралтайгаар, шэнжэһэн маягтайгаар нам уруу шэртэбэ. Тиигээд минии ерэһэн хэрэгээ хэлэхэдэмни, гэнтэ юундэшьеб мэгдэһэн, түдэгэсэһэн шэнги болоод:

— Үгы нам тухай газетэдэ бэшэжэрхихэ юун тиимэ һонин юумэн олдохо юм. Битнай тиигэжэ хөөрэжэшье шадахагүйлби. һургууляа дүүргэһээр лэ ажаллажа эхилээб. Хоёр жэл соо Хяагтын трикотажна фабрикада хүдэлөөб. Удаань эндэ арбан нэгэдэхи жэлээ ажаллажа байнхайб. Шадалаараал оролдожо ябагшаб. Теэд хүнһөө үлүү хэжэ, бүтээжэрхиһэншье юумэмни үгы агша даа. Бултал адли ажаллана ха юмбибди. Кварталайн түсэб 102 процент дүүргэжэ һэмди. Партиин съездые угтуулха абаһан дээшэлүүлэгдэмэл уялгаа коллективэймнай гашуун бүхэн нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ. Апрель һарын түсэб 105,6 процент болоо. Коллектив тухаймнай, бултанаймнай хүдэлмэрине харуулжа бэшээ һаатнай дээрэ байха бэшэ аал даа. Хөөрэжэ үгэхэдэмнишье болохо.

— Та өөрөө хаанахибта? Гэр бүлэтнай...

— Би Хурамхаанайб. Аразгуун гэжэ нютаг дуулаа һэн гүт? Абамни мүнөөшье хүрэтэр нютагтаа, совхоздоо ажаллаһаар. Эжымни амаралтада гаранхай. Гэр бүлэ гэхэдэ, гурбан үхибүүтэйб. Заочноор һуралсажа эхилээб. Хүдөө ажахын институдай бухгалтерско-экономическа факультедтэ үнгэрэгшэ жэл ороо һэм. Үнинэй ном һудар шагаагаагүй аад, юрэдөө, хүндэшэг лэ байна.

Иигээд дүүрээ. Теэд эдээхэн хэдэн бишыхан баримтануудаар хүнэй ажал, наһанайнь ажабайдал тухай яажа харуулхабши. Тиимэл хадань Роза Цыреновнатай сугтаа хүдэлдэг, тэрэниие һайн мэдэхэ хүнүүдтэй хөөрэлдэхэ гэжэ шиидээ һэм. Роза Дандарова тухай нүхэдэйнь хөөрөөе тэрэ хэбэрнь дамжуулаашамни дээрэ хаш.

«Новинка» ательее даагша Елена Прокопьевна ХРОМОВА иигэжэ хөөрэнэ:

— Роза Дандаровае ёһотойл «алтан гартанай» нэгэн гэхэдэ алдуу болохогүй юм. Тэрэнэй ажаллажа байхые харахадашье урматай, хэмжүүр, хайшаараа наадажа байһандал хүдэлдэг.

Мүнөө хүн зоной байдал һайжаржа, гоё һайхан хубсаһа үмдэхэ гэжэ оролдодог болонхой. Манай ательедэ имагтал эхэнэрнүүдэй саһан оёгдоно. Роза Цыреновна эсхэлгээр оёгдоһон хубсаһа нэгэтэшье голодоггүй. Юуб гэхэдэ, хүнэй захиһан юумые ... далаараа оролдожо хэдэг ... тэ ха юм даа. Теэд гансашье ... шэл. Роза Дандарова мүн ... хүн зоной эрилтые һайн ... өөрынгөө коллективэй нэрэ ... түлөө үнэхөөрөө һанаагаа ... хүн шуу. Тиимэл хадаа Роза ... новна эсхэгшэдэй нэгэдэлэй ... өөрынгөө ательедэ хиналтын ... тэ, продукциин шанар ... комиссида оролсодог.

Өөрынгөө дүй дүршэлдэ ... реновна залуушуулые ... Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ ... вагай зургаан һурагшад ... оёдолой мастерскойнуудта ... ошоо. Багшадаал адли бэр... шод, түрүү хүдэлмэрилэгш... һой гэжэл һанагшабди.

«Новинка» ательейн хал... стер Валентина Петровна В... хөөрэнэ:

— «Ямар тиимэ онсо ша... даа хүн сугтаа хүдэлдэг ... хүндэтэй, магтаалтай бол... шэб» гэжэ би гайхадагби. З... харахада ухаатайшье, эрд... аад, нүхэдтөө хүндэтэй, хайр... наха нүхэрынь боложо бай... юм. Харин Роза Цыреновна... үзэгты. Тэрэ оролдосотой ... рилэгшэ, шадамар бэрхэ ... Теэд тэрээндэ ходол үшөө ... даа дутаһан шэнги — юм... түлөө оролдоһон, хэндэшьеб ... һан, ходол сэдьхэлээ хүдэл... даг. Ямаршье сагта тэрээн... ламжа гуйгаа хадашни а... Хуу һайса ойлгуулаад, заа... тээлсээд үгэдэг зантай юм. ... хадань хүнүүдшье тэрээн... зүрхэнһөө дуратай, һайн... жэ ябадаг шуу.

ИИГЭЭД ЛЭ Буряадай ... Зерховно Соведэй ... кандидат Роза Цыреновна Д... тухай хөөрөөгөө түгэсхэхэм... нэй ажалай, ажабайдалай, ... долойнь болбосоролой ... ямаршьеб тиимэ онсо тэмд... юумэ олоогүйб. Теэд тиимэ ... олдохошьегүй бэшэ аал? Юун... дэ, энэ юрын буряад тар... бүлэдэ түрөөд, ажал хэрэгээ... туулжа, алдар сууда хүртө... публикынгаа дээдын засагта ... хөөр дэбжүүлэгдэжэ байһан ... басаганай намтар хэдэн оло... нэй үетэнэй намтартай адли... юм. Энэл адлирхуу намтар... «ажалаараа алдар соло, жарг... хо» гэһэн ёһотой манай ... та ороной жаргалта һайхан ... тай жама ёһо харагдана бшу...

Д. ДАШ...

Улаан-Үдэ.

ХАДЫН БЭЛШЭЭРИИН ХАҺАДА...

Манай Түнхэнэй мал шахан таргалуулха совхоз гол түлэб колхоз болон совхозуудһаа, айлнуудһаа гүрэндэ худалдагдаһан мал бүри томо, тарган болгохо зорилготойгоор хүдэлмэреэ эмхидхэдэг гээшэ. Тиимэһээ малай шэгнүүр нэмэхэ асуудал манай гол зорилго болоно. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлые эрхим үрэ дүнгөөр дүүргэхэ бүхы арга боломжо бидэндэ бии . Хэрбээ мүнөө жэл малай шэгнүүр бүхыдөө 700 центнерээр нэмээхэ түсэбтэй байбал, энээнэй хоёр дахин ехээр гэхэ гү, али 1400 центнертэ хүргэхөөр хараалнабди.

Мүнөө майн һүүл багаар 700 гаар хадын бэлшээридэ гаргахаяа бэлдэжэ байнабди.

Малшаднай зунай 3 һарын турша үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 100 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ гэһэн уялгануудые абанхай. Эдэ уялгануудаа тэдэнэрэй дүүргэхэ байһандань этигэмээр. Юуб гэхэдэ, уулын үндэрэй һэрюундэ, шэмэтэй тунга ногоондо бэлшэһэн мяхалиг үүлтэрэй мал шэгнүүрээ түргөөр нэмээдэг гэжэ манай малшан бүхэн һайса ойлгонхой.

Малда зунай саг соо хүрэхэ дабһан бүри үбэл байхада зуһаландань гаргагдаа, малшадай байра заһабарилха, хүдэлмэриень хүнгэлхэ талаар хэмжээ абтаа һэн. Түсэблэһэнэй ёһоор зунай бэлшээриин зуун үдэртэ 700 үхэрэй шэгнүүрые хамтадань 700 центнерһээ доошо бэшээр нэмээхэ байхабди.

Хонгор намарай эхилхэтэй зэргэ малаа хадаһаа гол газар буулгаад, нуга сабшалан, кукурузын болон обёосой узуур дээрэ намар орой болотор бэлшээхэбди. Таатай һэрюун сагта һайн бэлшээриин хажуугаар таряа талха эдиһэн мал нэмэхээл нэмэхэ ёһотой. Тиихэдэ жэлэй дүүрэтэр 700 үхэрэймнай шэгнүүр үшөө баһа нэгэ тиимээр нэмэхэ арга боломжо бии байна.

Совхозой түрүү малшад Дулма Тапхаева, Гарма Буртигаров болон Василий Демин гэгшэд жэл бүри хада газарта мал бэлшээжэ харууһалхадаа дүршэл ехэтэй боложо, гансашье совхоз соогоо бэшэ, мүн аймагай малшадай мүрысөөндэ түрүүшүүлэй эгнээдэ ябалсадаг. Мүнөө эдэнэрнай бүхы малаа табан гүүртэ болгон илгажа, уулын үбэр жалгаар хубааран таража, Үргэдэйн һарьдагһаа бадуун тээшээ, Үүрэ голой эхи зүбшэн орохонь. Урда жэлнүүдтэ адляар шахамалнуудаа тобир тарган болгожо, түс бүхэниинь 350 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр хадаһаа буулгаха байһандань этигэнэбди.

350 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй мал гүрэндэ тушаабал, 35 процент, харин 400 килограммһаа үлөөбэл, 50 процент дээгүүр сэндэ хүргэхэ. Бүхы малаа иимэ шэгнүүртэй болгохын тула манай малшан бүхэн тон ехэ оролдолго гаргана. Энээниие туйлабал, гансашье совхозой олзо дээшэлхэ бэшэ, мүн лэ малшадта нэмэлтэ түлбэри ехээр үгтэхэ ушартай.

Совхознай 200-гаад гахайтай юм. Гахайн шэгнүүрэй үхэрэйхиһээ багаар нэмэдэгшье һаань, жэлэй дүүрэтэр бултанайнь шэгнүүрые хамта дээрээ 200 центнерһээ бага бэшээр нэмээхэл байхабди.

Д. ШАГЛАЕВ,
Түнхэнэй мал шахан таргалуулха совхозой директор.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ үгын түгэсхэл

...нинь 1-дэхи нюурта).

...словакиин коммунистнууд со... туйлалтануудые хамгаа...дайнгаа национальна ашаг ...үлөө, мүн бүхы коммунис ...тын хүдэлөөнэй интерна...на ашаг туһын, эб найрамда... социальна хүгжэлтэ дэбжэл...шаг туһын түлөө тэмсэһэн ... тэмсэжэ байна. Тиимэл ... Чехословакиин Компартиин ... хүтэлбэрилэгшэдэй — нүхэд ... Гусагай, Людвик Свободын, ...иализмын хэрэгэй түлөө тэм...сэд эгэршэгүй тэмсэлшэдэй ...лэнь дэлхэйн коммунис хү...дотор мүнөө угаа ехэ болон...нэр тон орёо оршон байдал... патриодууд, этигэл түгэс ...ционалистнууд байһанаа ха... ...дээндэ социалис Эсэгэ оро...ол жаргал, хүгжэлтэ бадарал...эйн социализмын ашаг туһа...ршагүй холбоотой юм.

...үүд! КПЧ-гэй Центральна ...эй тоосоото элидхэл, съездын ...удай хэлэһэн үгэнүүд социа...үүлалтаяа бэхижүүлхын тү...хэлдэ чехословак коммунист... тон эдэбхитэйгээр хабаадажа ...ь айхабтар тодоор элирхэй...уулна. Мүнөө танай бүхы ...танай бүхы орон энэ хэрэгтэ ...аралаа хандуулна. Эрдэм, ... туйлалтануудые ашаглаһа...һөөр социалис экономикын ...гжэлтэ туйлан, ажахыгаа со...һоор эрхилэлгын онол арга... улам нарижуулан, танай ...алшадай баян дэлгэр, бол...айдалые бүхы талаарнь һай...ын, социалис ниитын харил... бүхы хэрэгүүдые саашадань ...ын бата бэхи үндэһэ һуури ... байнхай.

...ловак арадай үмэнэ тус ...нээһэн холын хараата, зориг бадаруулма арга боломжонууд түбхын түрүүн партиин түлөө байлдаанда илаһанай ашаар, тэрэниие марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудай үндэһөөр нэгэдхэн жагсааһанай ашаар хангагдаа, нүхэдүүд. Ленинизмын илагдашагүй зэбсэгһэнь партиие хаһаха, социализмые «һайжаруулһан», «шэнэдхэһэн» хэбэртэйгээр хосоргохо, капиталис ёһо гуримуудые һэргээн тэхэрюулхэ шэглэлтэйгээр Чехословакиин замые хубилгаха гэжэ һэдэдэг баруунай ревизионистнуудые—буржуазин туһамаршадые бута сохиһон дээрэһээл, иимэ холын хараата зорилгонуудые табиха аргатай болоһон байнат, нүхэдүүд. Гэхэ зуура, революционернүүд-ленинецүүдтэ шухала шэнэ юумые мэдэрдэг, хуушарһан үзэл бодолые, хүдэлсэгүй хүжүүн ябадалые буруушаадаг, элдэб үзэгдэлнүүд тушаа бодомжотой шадамараар хандахын орондо нэгэтэ абтаһан тодорхойлгонуудые юрэнхыгөөр дабтаха ябадал гаргадаггүй шанартай байһанаа танай парти бодото дээрэнь тодоруулан харуулаа.

Нүхэдүүд, танай мүнөөнэй туйлалтанууд, ерээдүйдэ илалта, амжалта туйлаха байһандаа танай этигэдэг ябадал юун дээрэһээ үндэһэлнэб гэхэдэ, танай парти хото болон хүдөөгэй олон миллион ажалша зоной хүсэл эрмэлзэлдэ харюусахаар зүб зам хараалһан байна. Эдэнэр энэ замай зүб байһые өөһэдынгөө үдэр бүриин бодото байдалһаа харана. Эдэ ажалшад Коммунис партида үнэн байдагаа, тэрэнэй политикада этигэдэгээ зохёон байгуулхы ажал, хэрэгүүдээрээ үнэншэмэ тодоор баталан харуулна. Тиимэл ушарһаа, социализмые «һайжаруулхамнай гэдэг» ревизионистнуудаар нилээд һүйдхэгдэһэн, үнэндөө задагайралгын туйлда хүргэгдэһэн оронойтнай экономико богонихон болзор соо һэргээгдээд, саашадаа найдамтайгаар хүгжэжэ байна.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Ангиин дайсадтай тулалдаһан шанга тэмсэлһээ танай партиин тобшолол хэһэн ушарнууд тухай эһэнэй урда тээ хэлэгдэһэн байха, тэдэ ушарнууд ЧССР-эй саашанхи хүгжэлтэһөө гадна, мүн бусад социалис оронуудта, бусад коммунис партинуудта ехэ удха шанартай.

Танай дүй дүршэл юун тухай дахин, дахин һануулнаб гэхэдэ, шэнэ общество байгуулха бүхы ажал ябуулгадаа Ленинэй захяа заабаринуудые, тэрэнэй агуу ехэ һургаалай революционно гол удхые жэншэдгүй баримталан бэелүүлгэ, ленинизмые хазагайруулха, буруу болгохо гэһэн ямаршье һэдэлгэнүүдтэ, оппортунизмын ямаршье үзэгдэлнүүдтэ эрид шанга харюу үгэлгэ—социализмын оронуудай коммунистнуудай арюун нангин уялга болоно. Энэ дүй дүршэл дахин, дахин юун тухай һануулнаб гэхэдэ, һанаа амар байлгын али тухай аюултайе, социализмын дайсадай элдэб янзын харша ябуулганууд тушаа **тон һэримжэтэй байлгын** али тухай **шухалые элирхэйлэн** харуулна. Энэ дүй дүршэл уласхоорондын империализмын һүйдхэлэй ябуулгануудта эсэргүүсэн, сэхэ шууд тэмсэхэ шухала байһые ойлгохо ябадалда һургана. Энэ дүй дүршэлһөө харахада, Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргые, үргэн олон ажалшадтай тэрэнэй холбоо барисаае бэхижүүлхэ, улад зониие хүмүүжүүлдэг партийна хүдэлмэриин онол аргануудые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха, социалис демократиие сэхэ шууд хүгжөөхэ тон шухала байһаниинь элирнэ.

Социалис интернационализмын хүсэн, социалис гүрэнүүдэй аха дүү ёһоной бата нэгэдэл, тэдэнэй халуун талархал, бэе бэеэ дэмжэлгэ социализмын оронуудай коммунистнуудта туйлай шухала зүйл, ангиин дайсадтай тэмсэлдэнь тэдэнэй найдамтай түшэг тулгуури, хүсэтэ зэбсэг болодог байгаа, боложо байна, болохошье байха гэжэ ажабайдал дахинаа эли тодоор гэршэлэн харуулаа.

Ангиин байлдаанууд дотор хатуужаһан Чехословакиин Коммунис парти социализм байгуулгын хэрэгтэхи шэнэ илалта, амжалтанууд тээшэ ажалшадые этигэл түгэс хүтэлнэ. Чехословакиин Социалис Республика шэнэ ажабайдал зохёон байгуулжа байгша арадуудай агуу ехэ хани нэгэдэлэй бата һалбаринь боложо, бүхы дэлхэйн үмэнэ жагсанхай. Тиимэһээ Чехословакиие социалис нэгэдэлһээ таһалжа, манай аха дүүгэй холбоо ба хани барисаае эбдэжэ хэншье, хэзээшье шадахагүй.

Нүхэдүүд! Варшавска договорой эмхи дотор, Экономическа харилсан туһалалсалгын Советтэ, хоёр талын харилсаанай хэм оршом соо бэелүүлэгдэдэг социалис гүрэнүүдэй эдэбхитэй харилсаа холбоон, элдэб асуудалнуудые нүхэдэй гуримаар хамтадаа зүбшэн хэлсэлгэ, нэгэ үндэһэ һууритай гадаадын политическэ хараа шугам тодорхойлон бэелүүлгэ, ябуулгануудаа нягта холбоотойгоор харилсан эмхидхэдэг ябадал—эдэ бүгэдэмнай **социализмын хүсые улам арьбадхана, дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдтэ тэрэнэй нү**лөөе бүри ехэ болгоно.

Империалис ээрхэг түримхэй аашануудта эсэргүүсэн бодоһон Индохитадай арадууд, араб оронуудай патриодууд, тэрэшэлэн Азиин, Африкын, Латиин Америкын бусад арадууд, мүн Европо түбиингшье арадууд эб найрамдал, эрхэ сүлөө ба социальна дэбжэлтэ хамгаалхын тула социалис гүрэнүүдэй зүбшэн бэелүүлдэг эб эетэ ябуулгануудай асари ехэ үрэ нүлөөе өөһэдынгөө бодото байдал дээрэһээ, өөһэдынгөө оронуудай хуби заяанһаа ойлгон мэдэрнэ.

Европо тухай хэлэбэл, эндэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай сэхэ шууд баримталан бэелүүлдэг хараа бодол эб найрамдал бэхижүүлгын, манай түбиин гүрэнүүдэй хоорондо алишье талада туһатай амгалан харилсаа холбоо хүгжөөлгын хэрэгтэ бодото туһа хүргэжэ байна. Социалис хани нэгэдэл лэ Европодо амгалан байдал хангаха тон найдамтай түшэг тулгуури болонхой байһыень бодото байдалые зүбөөр ойлгодог, мүнөө сагай хэрэгүүдые үнэн сэхээр сэгнэдэг хүнүүдэй ойлгонгүй байха арганьгүй. Европодо үнэхөөрөө бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө бидэнэй хамтын тэмсэл Европын гүрэнүүдэй үргэн олон зоной зүгһөө, мүн олон правительствануудай зүгһөө ойлгогдон угтагдадаг болоо.

Юумые бодото байдалаарнь сэгнэдэгбди. Европодо аюулгүй байдал хангалгаар туйлагдаһые таһалдуулха гэһэн һэдэлгэнүүдэй хэгдэжэ байһыень харанабди, энээниие хэн өөгшөөн дэмжэнэб гэжэ мэдэнэбди. Социалис гүрэнүүдэй тодорхой үүсхэлнүүдтэ тойбо татаха зорилгоор элдэб эсын һанамжанууд хэлэгдэдэг байна. Тэдэнэйнь ёһоор һаа, Европодо хабаатай асуудалнуудые бултыень гансата, нэгэн доро шиидхэхэһээ ондоо арга байхагүй шэнги болоно. Советскэ Союзтай, Польшын Арадай Республикатай ФРГ-гэй баталһан договорнуудые эсэслэн баталха ябадалые тиимэ аргаар бэрхэтэй болгохо, бусад асуудалнуудые, тэрэ тоодо мюнхенскэ үгэсэлгые эхинһээнь хойшо—тэрэнһээ гараһан бүхы хойшолонгуудтайнь—үнэнтэ бэшэ гэжэ Бонной зүгһөө мэдэрхэ мэтын иимэ шухала асуудал шиидхэлгэдэ һаад хэхэ һэдэлгэнүүд гаргагдана.

Гэхэ зуура, арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгүүдые урдаа барижа, захагүй худхуулха, мэхэлхын аргагүй. Европодохи харилсаа холбооe заһаруулха ябадал политическэ аралжаа хонжооной асуудал болохо ёһогүй. Үнгэрһэн сагай хосоролто хойшолонгуудые бодото дээрэнь хараада абахын тула Европын оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшад эрид зориг гаргаха, бодото ушар байдал ойлгохо бээз гэжэ этигэхые хүсэхэ байнабди. Амгалан тайбан, үнэхөөрөө аюулгүй ажаһууха гэдэг арадуудай хүсэл эрмэлзэлэй дабагдашагүй байһанда этигэнэбди. Мүнөөнэй аятай зохид арга боломжонууд хэрэглэгдэхэ, Европын бүхы гүрэнүүдэй амгалан ёһоор харилсалгын бата бэхи үндэһэ һуури байгуулагдаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө найданабди.

Социалис оронуудай бүхы талын харилсаа холбоон уласхоорондын бүхы байдалые һайжаруулха, социализм болон коммунизм байгуулха манай асари ехэ түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шухала аятай зохид арга боломжо хангаха найдамтай эшэ нүхэсэл болоно. Нүхэдүүд, КПСС иимэ харилсаа холбоо бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ хараа бодол саашадаашье баримталха байха гэжэ танай съездын ендэр дээрэһээ мэдүүлхыемни зүбшөөгыт. Энэ политика манай партиин XXIV съездээр лабалагдан баталагданхай. Тиимэһээ дэлхэйн социалис байгуулалтын нэгэдэл ба хүсэ шадалые — хүн түрэлтэнэй революционно хүсэнүүдэй энэ агуу ехэ туйлалтые хэлбэришэгүйгөөр батадхан бэхижүүлхын тула бидэнһээ дулдыдаха бүхы юумэ хэхэбди.

Энэ ехэ хэрэгтэ таанадтай мүн лэ гар гарһаа барилсан ябанабди гэжэ мэдэрхэдэ, бидэндэ аятай байна, нүхэдүүд. Политикыншье, экономикыншье, суртал бодолойшье талаар үгэеэ ойлголсоһон ябуулгамнай бүри нягта, үрэ ехэтэй болоджо байнхай. Нэгэ жэлэй урда тээ Прагын түүхэтэ градта баталагдаһан хани барисаатай, харилсаа холбоотой, харилсан туһалалсадаг байха тухай совет-чехословак договор манай оронуудай арадуудай холбоо барисаае саашадань бүри бэхижүүлхэ, хоорондынь түгэс харилсаа, тэрэ доодо арадай ажахын холбооной талааршье, саашадань улам хүгжөөхэ гэжэ хараалһыень таанар мэдэнэт. Энэ договор социализмын оронуудай экономическа нэгэдэлэй хамтын хэрэгтэ шухала хубитань болохо байха гэжэ этигэнэбди. Арадуудай социалис туйлалтануудые, манай хоёр ороной аюулгүй ба бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха гэжэ энэ договороор өөһэдыгөө уялгаланхайбди. Энэ договор Советскэ Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын хоорондохи хэтэ мүнхын эбдэршэгүй бата хани барисаае улам гүнзэгырүүлхэ, хүгжөөхэ арюун һайхан уг зорилгодо һайнаар алба хэнэ, хэхэшье байха.

Хүндэтэ ханинар, манай партиин ажал ябуулгые, тэрэнэй политикын интернациональна удха шэнжэтэй байдагые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө, манай XXIV съездын шиидхэбэринүүдые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө нүхэр Густав Гусагта, эндэ үгэ хэлэһэн бусад нүхэдтэ, таанар бүгэдэндэ гүнзэгы баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Ханинарай мэдэрэлгэ зориг бадаруулдаг, уялгалдаг. Ленинэй захяа заабаринуудта үнэн байдаг совет коммунистнууд социализм болон коммунизмын түлөө хамтын тэмсэлэй талаар ханинарайнгаа этигэл найдабарида хододоо хүрэмөөр байха гэжэ таанадта найдуулхыемни зүбшөөгыт.

Үгэеэ дүүргэхэдэ, танай съездын хүдэлмэридэ түгэс амжалта үшөө дахин хүсэнэб. Танай съезд Чехословакидахи социализмын саашанхи илалтануудые хангахаар зам тодорхойлхо, манай оронуудай хани барисаае бүри ехээр бэхижүүлгэдэ, бүхы социалис хани нэгэдэлые батадхалгада туһа хүргэхэ байха гэжэ этигэнэбди.

Советскэ Союзай Коммунис партиин, Чехословакиин Коммунис партиин дайшалхы холбоо барисаан мандаха болтогой!

Совет, чехословак арадуудай хани барисаан жэлһээ жэлдэ улам хүгжэг, бэхижэг лэ!

Социализмын оронуудай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл ба нягта эмхидэл мандаха болтогой!

Амгалан байдал, коммунизм мандаха болтогой!

(Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тон анхаралтайгаар шагнагдаһан, оло дахин удаан альга ташалгаар угтагдаһан байна).

КПЧ-гэй съезд дээрэ нүхэр Г. ГУСАГАЙ хэһэн элидхэл

...гэй дээдэ орган болоогшо Че...киин Коммунис партиин ...манай партиин XIII съездһээ ...үнгэрһэн һүүлэй табан жэ...жэлтын дүнгүүдые гаргахын, ...хи хүдэлмэриин зорилгонуу...раалхын тулада сугларба гээд ...к хэлээ.

...рһэн жэлнүүд Чехословакиин ...нис партиин 50 жэлэй түүхэ...дэн лэ бэрхэтэй хэсүү, орёо ... байгаа. Ажабайдалай бүхы һал...удта ушарһан угаа ехэ бэр... манай парти ба обществодо ...оо. Энэ бэрхэшээлһээ уламжа...ти дотор, ниитын организа... гүрэнэй ба ажахын орга...отор гуримгүй ябадал гараа, ... задагайран доройтоо, ... тухайгаа ажалшадай этигэн ... һулараа, манай гадаадын ...ческэ харилсаануудта аюул ...оо. Арадай революционно туй...удта, социалис байгуулалтын ...шүүдтэ, манай орондохи социа...айгуулалтын оршон байлгадань ...түбэг татагдаа.

...хадаа манай партида, социа...ществодо хүндэ хүшэр туршал... жэл болоһон байна гээд ...шэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Ре... харша хүсэнүүдэй доботолго ...улан сохигдоһон, социалис ...ралта хамгаалагдаһан байгаа ...мүнөө хүсэд харюусалгатайгаар ...хэ болохо байна. Парти ба ...о доторхи бэрхэшээлнүүдые ...аха шууд сэхэ хараа шэглэлые ...льна Комитет 1969 оной ан... бэелүүлдэг болоһон байна. ... жэлэй турша соо оролдосотой, ... шанга политическэ, эмхид... хүдэлмэри хэдэн зуу мянган ...истнуудай ябуулһанай һүү... КПЧ хүдэлмэришэн ангиин ба ... ажалшадай этигэл найдабари... дэмжэлгэдэ дахяад хүртэдэг бо... манай социалис обществоын хү...ахы хүсэн, уласхоорондын ком... хүдэлөөнэй бата бэхи хубинь ... болоо гэжэ тэмдэглэхэ эрхэтэй ...ди. Советскэ Союзтай, бусад ... оронуудтай хани ёһоной, ...ческа харилсаанууд хүсэдөөр ... һэргээгдээ.

... съездые бэлдэлгэдэ Советскэ ... Коммунис партиин XXIV ... зоригжуулхы жэшээ болоо ... Совет коммунистнуудай ленин...оор шууд сэхэ байлга, тэдэнэ...элтэ ехээр табидаг, бодолтой...удэлгэ ушар, ерээдүйн түсэ... зоримгойгоор табилга манай ...ые зоригжуулаа, жэшээ боло... гээд Г. Гусак саашань мэ... байна.

...гэй 50 жэлэй түүхэ тушаа ...нгыгээр тогтоходоо, Совет Ар... баатарлиг тэмсэлэй ба илалтын ... национальна ба гүрэн түрын ... эрхэ сүлөөмнэй һэргээгдэһэн ... гэжэ ЧССР-эй ажалшад хэ... мартахагүй гээд элидхэлшэ ... тэмдэглээ.

...словакиин Коммунис партиин ...мые 1945—1948 онуудай ...болоһон ангиин ба политическэ ... үедэ хүдэлмэришэн ангиин, ...ан арадай диилэнхи олонхинь ...эн байгаа. Февральдахи илал... Чехословакида хүдэлмэри...ангиин, ажалшан арадай засаг түрэ эсэслэн тогтоогдоо, обществоые социалис ёһоор шэнэдхэн байгуулха зам нээгдээ. Хүдэлмэришэн ангиин засагай түлөө тэмсэлдэ ленинскэ стратеги ба тактикые шадамараар хэрэглэһэн, Советскэ Союзтай байгуулагдаһан нягта холбоондо түшэглэн, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай болон бусад ажалшадай үргэн холбоо барисаа байгуулһан дээрэһээ КПЧ эдэ илалтануудые туйлажа шадаа.

1948 оной февральдахи илалтаһаа хойшо Чехословакиин Коммунис партиин ба арадай засагай бэелүүлһэн шэнэдхэлгэнүүд тухай Г. Гусак саашань хэлээ. Зарим урагшагүйдэлгын ба булигдан диилдэлгын тохёолдоһон болобошье, үнгэрһэн табин жэлые шэн зоригто ажалай амжалтатай тэмсэлэй жэлнүүд, баатарлиг ба илалта түгэс зам гэжэ тоолон нэрлэхэ эрхэтэйбди гээд тэрэ мэдүүлээ.

Манай партиин XIII съездые бидэнэр мүнөө шэнжэлжэ байнабди. Тэрээнһээ хойшонхи үе соо гүнзэгы ехэ политическэ бэрхэшээл ушараа, тэрэниие дабахын тулада һүүлшын хоёр жэлэй турша соо угаа ехэ хүсэлэл оролдолго гаргагдаа. Политическэ, экономическа ба соёл сурталай талаар тохёолдоһон бэрхэшээлтэ үзэгдэлнүүдэй шалтагаануудые партиин Центральна Комитет нэгэнтэ бэшэ зүбшэн хэлсэһэн байха юм. Декабриин (1970 он) пленум дээрэ «КПЧ-гэй XIII съездһээ хойшо Чехословакиин Коммунис партиин ба обществын хүгжэлтэдэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдһээ гараһан тобшололнууд» гэжэ документ баталан абажа, ЦК өөрыгөө тобшололнуудые согсолһон байна.

А. Новотный түрүүтэй партиин хүтэлбэри обществын хүгжэлтэдэ туйлагдаһан шатануудые буруугаар сэгнэдэг, тэрэнэй морально-политическэ нэгэдэлэй хэм хэмжээе үлүүсэ ехээр, буруугаар гоёожо харуулдаг байгаа гээд Г. Гусак мэдүүлээ. Хүсэжэ байһан юумэн олон ушарта бодотоор бэелүүлэгдэһэн шэнгеэр харуулагдадаг һэн. Парти дотор улам ехээр үзэгдэһэн баруунай оппортунизм дотоодын жэжэ буржуазна этэгээдүүдэй нүлөөлэлгые, тэрэшэлэн газаа талаһаа үзүүлэгдэдэг нүлөөе харуулна. Энэ баруунай оппортунизмтай ёһотой тэмсэл хэгдэдэггүй байгаа.

Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, парти ба общество дотор шахардуу шанга байдал тохёолдоо, парти доторой ажабайдалда ёһо тэдыгээр хандаха ябадал гараа, партиин гэшүүдэй олонхи хубинь эдэбхи багаар гаргадаг, парти дотор социализмда тааруугүй харша үзэл бодол гаргалгада тэсэмгэйгээр хандадаг ушар үзэгдэдэг болоо. Парти ба общество дотор горитойхон бэрхэшээл тохёолдоо гэжэ 1967 оной тэн багта эли болоо һэн.

Манай парти доторхи байдал ямар болоһон байгааб гэхэдэ, партиин хүтэлбэриие заһаруулан һайжаруулха, тэрэ тоодо нэгэдхи секретариин тушаалһаа А. Новотнын гарахын тула шууд хэмжээнүүдые абаха зай лашагүй болоһон байха юм. Энэ асуудалые КПЧ-гэй Центральна Комитет 1968 оной январьда өөрынгөө пленум дээрэ шиидхэһэн байгаа. Пленум хадаа саашанхи политическэ ябуулгануудай ангиин тала хараха хэм хизаарыень наринаар тодорхойлоогүй, улам һүжэржэ байгаа баруунай оппортунизмтай, социализмда харша зэл бодолтой политическэ ба үзэл сурталай доботолхы тэмсэл хүгжөөлгэдэ партиие шэглүүлээгүй. Энэ хадаа КПЧ-гэй ЦК-гай 1968 оной январиин пленумэй горитойхон дутуунь байгаа гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

1968 оной хэсүүтэй бэрхэ хүгжэлтын гол шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ, марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта улам бүри ехээр урбаһан, партийна ажабайдалай гуримые, демократическа централизмын гол ёһонуудые сахидаггүй хүнүүд партиин хүтэлбэрилхы органуудта удаа дараалан шурган ородог байгаа. Эдэ хүнүүд байн байн партиин хүтэлбэридэ булюу байдалтай болоһон байна гээд Г. Гусак тэмдэглээ.

А. Дубчек, О. Черник, Й. Смрковский, Ф. Кригель болон бусад парти ба гүрэнэй асуудалнуудые шиидхэхэ эрхэ өөһэдынгөө гарта хүсэдөөр абаад, манай социалис политическэ байгуулалтын бүхы гол һалбаринуудай хүдэлмэриие, Центральна Комитедэй Президиумэй, Национальна суглаанай, правительствын, гүрэнэй засагай ба Национальна фронтын ажал ябуулгые һаатуулдаг байгаа.

Экономикын талаар ушар байдал мүн лэ иимэ байгаа. Партиин хүтэлбэри арадай ажахын хүгжэлтые залан хүтэлхэеэ болёод, үүсхэлые Шик гэхэ **зэргын баруунай үзэл баримталдаг авантюрис этэгээдүүдэй гартаа абаха арга олгоо.**

А. Дубчек, тэрэнэй тала баригшад «Демократическа социализм» гэдэг ревизионис үзэл бодол нэбтэрүүлэн, парти ба арадта хоро хүргэһэн байна. Тэдэнэр революцида харша этэгээдүүдэй баалалтаар хододоол сухаряа, үнэндөө тэдэндэ зам сүлөөлжэ үгөө, союзническа талаар манай абаһан уялгануудые оройдоошье сахидаггүй байгаа, XIII съездын хараа шугамһаа сухаряа, хэтэрхэдээ ликвидаторнуудай үзэл баримталан, партида харша Высочанска съезд зарлажа, хорото үзэл бодол хараалаа. Коммунис парти гэһэн гаршагтайгаар революцида харша штаб байгуулха һэдэлгэ энэ съезд дээрэ гаргагдаһан байха юм. Энэ штаб хадаа Советскэ Союзтай, манай социалис союзнигуудтай холбоо барисаагаа таһалдуулха, тэрэшэлэн Чехословакидахи социализмын туйлалтануудые удаа дараалан усадхаха ёһотой байгаа гээд Г. Гусак зааһан байна.

Манай дүтын социалис союзнигуудай интернациональна туһаламжа хаһа саг соо үзүүлэгүй байгаа һаань, манай орондо хүдэлмэришэн ангиин ба ажалшан арадай засаг түрэ диилдэхэ байгаа гэжэ тэрэ үеын ушар байдалай хүгжэлтые бодотоор шэнжэлхэдэ гэршэлжэ үгэнэ гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. 1968 оной августын 21 тушаа КПЧ-гэй Центральна Комитедэй 1970 оной декабрьда нэгэн һаналтайгаар үгэһэн сэгнэлтые манай съездын трибуна дээрэһээ дахяад лаблахые хүсэнэбди: «Табан социалис ороной союзническа сэрэгүүдэй Чехословакиин газар дээрэ оролго Чехословакиин ажалшадай юрэнхы аша туһада, мүн уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин, социалис хани нэгэдэлэй аша туһада, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй ангиин аша туһада тааруу интернациональна һанал нэгэдэлгын ябуулга болоно. Энэ интернациональна ябуулга хэдэн мянган хүнэй ами наһые абараа, амгаланаар, намдуу түбшэнөөр ажаллаха дотоодын ба гадаадын эрхэ байдал хангаа, социалис лагериин баруун хилэнүүдые бэхижүүлээ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үрэ дүнгүүдые хубилгаха гэһэн империалис этэгээдүүдэй найдабариие урагшагүйдүүлээ.

Бэрхэтэй хэсүү, орёо нарин үе тухай тогтожо дүүргэбэб. Тиигээд социализмын хуби заяанай түлөө чехословак коммунистнуудай һанаагаа табижа байһыень, туһаламжа үзүүлхые партийна ба гүрэнэй олон ажал ябуулагшадай, олон коммунистнуудай болон ажалшадай коллективүүдэй гуйһые орёо бэрхэтэй байдалай тохёолдоод байһан үедэ эйлгоһонойтнай түлөө, энэ интернациональна туһаламжын ашаар манай орондо граждански дайнай, революцида харша ябуулгануудай зайсуулагдаһанай, мүн социализмын туйлалтануудай хамгаалагдаһанай түлөө Советскэ Союзай Коммунис партида, Советскэ правительствада ба арадта, танда, нүхэр Брежнев, өөртэтнай, бусад социалис ханинарта XIV съезд дээрэһээ бүхы партиин зүгһөө, манай ажалшан арадай диилэнхи олонхидой зүгһөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхые бидэнэр хүсэнэбди».

Манай партиин марксистско-ленинскэ шэнжэ шанарые һэргээхэ зорилготой хүсэлэл оролдолгонууд хадаа ревизионис ба һүйдхэлтэ хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлэй гол хубинь болоожо үгэһэн байна. Партбилеудүүдые һэлгэлгын үедэ партиин гэшүүдэй 1/5 хубиһаа олонхидонь партийна шэнэ билеудүүд үгтөөгүй.

Партиие сэбэрлэхэ, тэрэнэй марксистско-ленинскэ шэнжэ шанарые һэргээхэ, дотоодын бэрхэшээлые дабаха зорилгонууд дүүргэгдээ гэжэ съездэдэ бидэнэр элидхэжэ шадаха байнабди гээд Г. Гусак тэмдэглээ. Политическэ ба олониитын талаар арадай ажахыда, хангалга болон социальна политикада эмхидэл туйлаха талаар хүсэлэл оролдолгонуудай үрэ дүнгүүд манай партиин хараа шэглэлэй зүб байһанда хэдэн олон миллион ажалшадые үнэншүүлэн этигүүлээ, социалис байгуулалтада, манай партиин политикада хүдэлмэришэн ангиин, кооперативна таряашадай, интеллигенциин болон бусад ажалшадай этигэл һэргээлгэдэ туһалаа.

Партиин экономическа политикын зорилгонуудта элидхэлэй ехэ хубинь хамаадана. Ажалшадай материальна ба оюун бодолой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүри ехээр хангаха зорилгоор арадай ажахые бата бэхеэр, жэгдэ таарууреар хүгжөөлгэдэ парти хадаа социалис обществоые саашадань али бүхы талаарнь хүгжөөхэ программа соогоо шууд сэхэ анхарал хандуулна гээд Г. Гусак мэдүүлээ.

Ажалшадай байдал һайжаруулха зорилгонууд тушаа Г. Гусак удаань дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэһэн байна. Национальна доходые түсэбэй ёһоор ургуулһанай үндэһөөр хүн зоной бодото олзо жэл бүхэндэ 5 түхай процентээр дээшэлхэ гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Уласхоорондын социалис ажалай хубаарилга обществоын экономическа саашанхи хүгжэлтын программа дотор улам бүри шухала һуури эзэлдэг болохо гээд Г. Гусак онсолон тэмдэглээ.

Ангиин, политическэ талаар Чехословакиин экономикын тогтууритай, тэрэнэй социалис холын хараа замуудай найдамтай байха талаар абажа үзэбэл, уласхоорондын социалис нэгэдэл маанадта угаа шухала удха шанартай. Советскэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб Чехословакиин арадай ажахыда тогтууритай, тиихэтэй хамта, тааруу база болоожо үгэхэ, энээндэ түшэглэн, саашанхи экономическа ба техническэ хүгжэлтын программые найдамтайгаар бэелүүлжэ болохо байна.

Удаадахи жэлнүүдтэ Чехословакидахи социалис хүгжэлтын гол зорилгонуудые хараалха гээшэ манай съездын зорилго болоно гээд Г. Гусак саашань хэлээ. Манай социалис обществын хүгжэлтын гол хүсэниинь хадаа түгэлдэр ба хүгжэнги хүдэлмэришэн анги болоно, саашадаашье иимэ хүсэниинь байха. Хүдэлмэришэн анги чехословак обществын эгээн лэ олон тоото ангинь мүн — тэрэ хадаа хүн зоной 60 шахуу процентнь болодог юм. Хүдэлмэришэн ангиин парти болоогшо манай парти хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргэ бэхижүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулха.

Бидэнэр империалис оронуудтай нэгэ хилэтэй зэргэлэн ажаһуунабди. Манай союзнигуудтай хамта национальна ба гүрэнэй талаар бэеэ даанхай байдалаа, мүн социалис байгуулалтые хамгаалхаар бэлэн байха тухайгаа минута соошье мартаха эрхэгүйбди. Бидэнэр энэ зорилгые Советскэ Союзай байгуулһан бата бэхи хани барисаандаа лабаар түшэглэн, Варшавска договорой гэшүүн гүрэнүүдтэй хамтаараа оролдолго гаргажа дүүргэдэг байнабди.

Профсоюзуудай, социалис залуушуулай холбооной болон тэрэнэй пионернүүдэй организациин ехэ үүргэтэй байһые Г. Гусак саашань тэмдэглээ. Аха дүү оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэһэн чехословак-совет хани барисаанай холбооной хүдэлмэридэ элидхэлшэ үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Олониитын дунда партиин соёл сурталай ба политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха угаа шухала байһые элидхэлшэ тэмдэглэһэн байна.

Партиин хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы үүргэ—социалис хүгжэлтын амжалтатай байха зайлашагүй эрхэ нүхэсэл тушаа Г. Гусак дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн, политическэ, эмхидхэлэй ба соёл сурталай талаар партиин бата нэгэдэлтэй байха гээшэ партиин хүсэнэй эшэ үндэһэн, бүхы амжалтануудай нүхэсэл болоно гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Оппортунизмын ба ревизионизмын бүхы үзэгдэлнүүдтэй политическэ, соёл сурталай шууд сэхэ тэмсэл хэхэ гээшэ партиин нэгэдэлэй түлөө тэмсэлэй хубинь болодог байна, саашадаашье байха.

Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо Чехословакиин Коммунис партиин орёо бэрхэтэй оршон байдалда хүгжэлгэ партиин уласхоорондын ажал ябуулгада, ЧССР-эй гадаадын политикада нүлөө үзүүлээ. Урдын алдуу эндүүнүүд мүнөө зайсуулагдаа гээд Г. Гусак үргэлжэлүүлэн хэлээ. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй 1969 оной Москвадахи зүблөөнэй тобшололнуудые бэелүүлгэдэ бүхы хүсөөрөө туһалха гээшэ энэ талаар түрүүшын ээлжээнэй зорилгомнай болоно гэжэ КПЧ тоолоно. Марксизм-ленинизм ба пролетарска интернационализмда үндэһэлэн, коммунис болон революционно хүдэлөөнэй нэгэдмэл ябуулгануудые бэхижүүлхэ зорилготой үүсхэл бүхэндэ КПЧ эдэбхитэйгээр хабаадаха.

Баруунай оппортунизмтай, уласхоорондын ревизионизмтай тэмсэхэдээ, мүн хитадай хүтэлбэриин мүнөөнэй теори ба дүршэлэй социализмын, дэлхэйн коммунизмын болон империализмда эсэргүү бүхы тэмсэлэй хэрэгтэ аюултай байһыень мартажа болохогүй. Тэдэнэй удхань гэхэдэ, зүүнэй, хэтэрмэ революционно үгэнүүдээр халхабша хэжэ, Совет орондо эсэргүүсэлгэ, социалис оронуудай, уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй нэгэдэлые задагайруулан һуларуулха хараа шэглэл болоно. Хитад коммунистнууд, хитад арад өөрынгөө алдуугаа һаяар гү, али байн байн ойлгохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Харилсаануудыемнай заһаруулан һайжаруулгада туһалхаар бүхы асуудалнуудаар хэлсээ хэхээр бидэнэр бэлэн байнабди. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа хоёр ороной, мүн бүхы дэлхэйн дээрэхи социализмын ба эб найрамдалай хэрэгэй аша туһада таараланa гэжэ этигэнэбди.

Гадаадын политическэ асуудалнуудаар, революционно туйлалтануудые, социалис хани нэгэдэлэй хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байлгые хангаха талаар өөһэдынгөө ябуулгануудые амжалтатайгаар тааралдуулгадань Варшавска договорой гүрэнүүдтэ ЧССР саашадаашье туһалха гээд Г. Гусак үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Империализмын уршагта ба ээрхэг түримхэй эрмэлзэлгэнүүдые гаргаха замда дабагдашагүй һаад хаалта болоожо үгэдэг Советскэ Союз дэлхэйн социализмын хүсэ шадалай гол үндэһэ һууринь, мүн тэрэнэй революционно эршэ зоригой шухала эшэ үндэһэн болоно. Тэрэнэй угаа ехэ экономическа ба сэрэгэй хүсэ шадалай, уласхоорондын нэрэ хүндын, КПСС-эй XXIV съездын гадаадын политическэ программа соо найруулагдаһан эб найрамдалда дуратай ленинскэ программынь ашаар социализм уласхоорондын бүхы асуудалнуудые шиидхэлгэдэ мүнөө нүлөө үзүүлнэ.

Чехословак-совет харилсаан али бүхы талаараа һэргээгдэхэһээ гадна, харин шанарайнгаа талаар бүри дээдэ хэмжээндэ хүргэгдөө гэжэ баяртайгаар, һаналаа ханалгын мэдэрэлтэйгээр манай съезд дээрэ бидэнэр тэмдэглэжэ шадаха байнабди. Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай ЧССР-эй ба СССР-эй хоорондо баталагдаһан шэнэ договор аха дүүгэй эдэ харилсаануудай һүлдэ тэмдэг болоожо үгэнэ. Тус договорой баталагдаһаар нэгэдэхи жэлэй ойе бидэнэр энэ оной май 6-да тэмдэглэһэн байнабди гээд Г. Гусак онсолон тэмдэглээ.

Американ ээрхэг түримхэйшүүлдэ, Сайгондохи туһамаршадтань эсэргүү баатарлиг тэмсэлээ һуларуулдаггүй манай вьетнам ханинарай үнэн зүб хэрэгтэ КПЧ, чехословак арад бултандаа бүхы сэдьжэ зүрхэнһөө талархана гээд элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлэһэн байна.

Израиль ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые зайсуулхын түлөө, эзэмдэгдэһэн газар нютагуудые, үндэһэ баримтатай эрилтэнүүдээ хангуулхые оролдодог палестин арадые бусаахын түлөө тэмсэжэ байһан ОАР болон бусад араб гүрэнүүдтэ бидэнэр шууд сэхээр таларханабди.

Европодо амгалан хүгжэлтэ хангахые, аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха үрэ ехэтэй эмхи байгуулхые ЧССР хүсэнэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ али бүхы талаһаань бэлдэхын тулада, ямар нэгэн эрилтэнүүдые табингүйгөөр тэрэниие зарлахын тулада социалис оронуудай олон жэлэй турша соо тааруу үүсхэл гаргаһанай ашаар таарамжатай эрхэ байдал бии болгогдоо гээд Г. Гусак хэлээ.

Европодохи байдалай хүгжэлтэдэ лаб нүлөөлхэ байһан нээмэл асуудалнуудай нэгэн гэхэдэ, ЧССР ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаан мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй байһаар. Эдэ харилсаануудые гуримшуулха замдахи гол һаад хаалтань гэхэдэ, Мюнхенскэ хэлсээн тушаа ФРГ-гэй мүнөөнэй үндэһэ баримтагүй хараа бодол болоно.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ Г. Гусак иигэжэ хэлээ: съезд хадаа манай партиин болон обществын ажабайдалдахи бэрхэтэй хэсүү, орёо шатые эсэслэн зайсуулха, шэнэ шатын эхи табиха. Бэрхэшээлнүүдэй һүүлээр, һүүлэй хоёр жэлэй турша соо парти дотор марксистско-ленинскэ хүсэнүүдэй тэмсэл хэһэнэй ба илалта түгэсөөр доботолһоной ашаар ЧССР-эй саашанхи хүгжэлтын харюусалгатай, бодото программые XIV съезд мүнөө хараалан зохёожо шадаха байна.

Байгуулагдаһаар 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байһан Чехословакиин алдарта Коммунис парти манай саашанхи амжалтануудай нүхэсэл болоно. Чехословакиин хүдэлмэришэн ангиин, ажалшан арадай зохёон байгуулхы шадабари, ажалда дурлалга, дүй дүршэл ба патриотизм, арадуудай аха дүүгэй холбоон ба нэгэдэл манай илалтын дүхэм нүхэсэл болоно.

Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай байгуулагдаһан харилсаа холбоон, уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ манай хамаадалга амгалан байдалаймнай манай национальна ба гүрэн түрын талаар эрхэ сүлөөтэй байлгын, манай социалис байгуулалтын дүхэм нүхэсэл болоно.

(Нүхэр Густав Гусагай элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэгэтэ бэшэ альга ташалганууд болоо).

МАЙН 28—ХИЛЫН ХАРУУЛШАДАЙ ҮДЭР

СОЦИАЛИС ЭСЭГЭ ОРОНОЙ САХЮУЛШАД

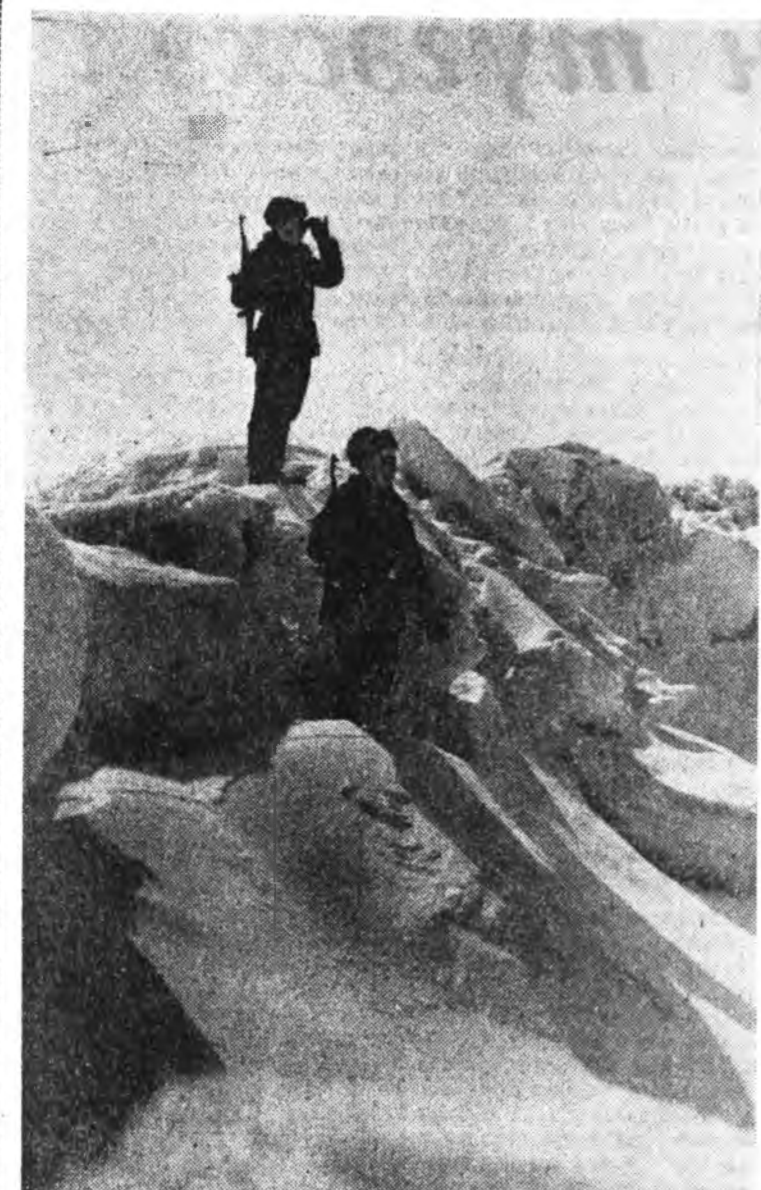

Хилын харуулшад дозорто. ТАСС-ай фотохронико.

Агууехэ Октябриин социалис революциин илаhан түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, залуу совет республикые хамгаалха хэрэгтэ хилын харуулшад айхабтар ехэ габьяатай, үүргэтэй байhан юм. Хилын харуулай сэрэгүүдэй албанай болон дайшалхы хэрэгүүд манай ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй, гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудай алдарта түүхэтэй нягта холбоотой. Совет Армиин сэрэгшэдтэй сут ябажа, алдарта чекистнүүд — хилын харуулшад Эхэ ороноймнай дайсадые нэгэнтэ бэшэ бута сохилсоо.

Хариин гүрэнэй тагнуул, шпион, диверсант, контрбандист болон бусад дайсадтай тэмсэхэ хэрэг гэээшэ хилын харуулай сэрэгүүдэй гол зорилго болоно. Совет хилын харуулшад нютагай хүн зоной туhаламжаар, гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудтай хамта хүдэлжэ, алба хэжэ, хэдэн мянган дайсадые бариhан, үгы хэhэн байна. Энээн тухай жэшээнүүдые дурдаха болоо haa, нилээд олон: 1921—1935 онуудта Баруун-Хойто зүгэй хилын нэгэ округой участок дээрэ 21937 дайсад баригдажа, контрбандын 24.803.246 түхэриг хуряагдажа абтаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ хилын харуулшад илангаяа шалгараа. Немец фашистнуудай сохилтые бэе дээрээ абажа, түрэл дайдынгаа алхам газар бүхэниие шуhанайнгаа hүүлшын дуhал болотороо хамгаалаа.

Хилын харуулшадай баатаршалга, габьяае Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнээ. 20 мянган сэрэгшэд правительствын шагнал абажа, Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ 180 хүн хүртөө.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэмсээр, Америкын Холбоото Штадууд түрүүтэй империалис гүрэнүүд СССР-эй болон залуу социалис оронуудай урдаhaa харша, хархис ажал ябуулгаяа эхилээ hэн. Хариин тагнуул манай газар дээрэ өөhэдынгөө түлөөлэгшэдые, агентнүүдые олоор эльгээгээ. Совет гүрэндэ эсэргүү буржуазна националистнуудай бандануудые али болохоор тэдэнэр дэмжэжэ, СССР-эй баруун районуудта буhалгаа, үймөө татахыень тухирдаг байгаа.

Иимэ хүшэр үедэ манай хилын харуулшад арад зонойнгоо амгалан ажалые, аюулгүйе эрэлхэгээр хамгаалжа, хариин агентурын, буржуазно-националис бандануудтай шанга тэмсэлдэ, шэрүүн тулалдаануудта ородог hэн. Жэшээлхэдэ, хоёр дахин Улаан тугта хүртэhэн хилын харуулай Н-скэ отрядай сэрэгшэд 1944—1946 онуудта 10 мянган дайсадые баряа.

Тиихэдэ «Брест» гэhэн шалгалтын пунктын сэрэгшэд гансахан 1946 оной туршада дайсанай 750 агентые барижа, контрбандын 2 миллион түхэриг мүнгэ, ехэ буу зэбсэг хуряажа абаа. Тэрэ жэлнүүдтэ Кавказай, Дунда Азиин, Баруун-Хойтохи округой сэрэгшэд дайсадай нилээд олон тагнуулшадые hүнөөhэн юм.

Хилын харуулай сэрэгэй түүхэ тухай хөөрэхэ болоо haa, тон hонин байна. Мүнөө, амгалан ажалай сагта, дайсад өөрынгөө харата ябуулгые зааханшье hуладханагүй. Дайнай hүүлээрхи жэлнүүдтэ Михаил Козлов, Александр Коряков, Иван Васюхно болон бусад эрэлхэг сэрэгшэд Эхэ оронойнгоо түлөө ами наhаяа үгөө. Алба хэжэ байhан заставануудынь тэдэнэй нэрээр нэрлэгдээ.

Хилын залуу сахюулшад эсэгэнэр, аханарайнгаа алдарта суутай уг ёhо заншалые бүрил мандуулна. 1969 оной хабар Даманска арал дээрэ болоhон тулалдаан энээниие эли тодоор гэршэлнэ. Полковник Леонов, ахалагша лейтенантнууд Стрельников, Бубенин, младша сержант Бабанский гэгшэдтэ Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо.

Хилын харуулшад нютагай хүн зонтой нягта холбоотой. Энээн тухай 53 жэлэй түүхэ hайнаар хөөрэнэ. Мүнөө үедэ хилэ шадарай районуудай арадай дружинанууд, эдир пионернүүдэй отрядууд хилэ сахилгада эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэрэй туhаламжаар нилээд олон дайсад баригдаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай hүүлээр совет хилэнүүд дээрэхи оршон байдал үндэhөөрөө хубилаа. Бидэнэр мүнөө олон социалис гүрэнтэй хилэтэйбди.

СССР-эй хилын харуулай сэрэг мүнөө танигдахаар бэшэ болоторoo хубилаа. Застава, комендатура, отрядуудай мэдэлдэ автомобиль, бронетранспортер, вертолёдууд, прожектор болон hүүлэй үеын эрхим түхеэрэлгэнүүд үгтэнхэй.

Эрдэм hургуулияар hайн, хүдэр бэхи бэетэй залуушуул мүнөө хи... дээрэ алба хэнэ. Хилын харуу... сэрэгэй офицернүүдэй корпус м... лэ хубилаа. Эдэнэрэй 80 про... центнь коммунистнууд, хахад... үлүүниинь дээдэ hургуулитай б... лонхой.

«Совет гүрэниие бэхижүүл... гээшэ тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэн... дые батадхаха, Эхэ оронойн... өөрыгөө хамгаалгын шадаба... али болохоор дээшэлүүлхэ гэ... удхатай юм. hанаа зоборитой д... хэйдэ ажаhуугаал сагтамнай э... зорилго нэгэн гол шухала зори... гомнай байха юм!» — гэжэ Л... нид Ильич Брежнев КПСС-эй XX... съезд дээрэ хэлээ hэн.

Манай хилын харуулшад ... үгэнүүдые партиин үгэhэн за... мэтээр хүлеэн абажа Эхэ оро... бүрил хёрхоор, эрэлхэгээр сахи... гэжэ шиидэнхэй, зоригжонхой.

Генерал-майор
Григорий ВЛАСЕНКО.
(АПН).

ЗУРАГЛАЛНУУД

Д. УЛЗЫТУЕВ

Нэлэнхы поли хуа тооhоёо дэгдээжэ,
Нээрэн түерhөөр хэшэгтэ намар үнгэрбэ.
Үүлэн тэнгэри үнгэ зүhеэ сэлмээжэ,
Үргэн Заганай үндэр магнай мүнгэрбэ.

Хангир hоёогоо наранай туяада яларуулаад
Хабар болотор анзаhадшье амаршоо,
Бүтээhэн ажалаа бүридхүүлэн шалгуулаад,
Бүгэдын дунда жолоошодынь алдаршаа.

Үнэр үргэн ээлжээтэ түрын үмэнэhөө,
Үүсэ, бууса, үгыш гэбэл милаангууд —
Дээдэ хотон, Дунда Гүбээ, Түгнэhөө
Дээрэ дээрэhээ буужал байна уряалнууд.

«Эрьехэ наран ээлжээтэ түрэ» гэлсэгшэ,
Үнэнөө абаад лэ ошохол болоол даа» гэлдэжэ,
Эндэ тэндэhээ уряалнуудай ерэхэлээр лэ
Эжы баабай эртүүр юу хээ түхеэрнэ.

Хэшэгтэ намар, хэшэгтэ намар үнгэрбэ
Хэжэнгэ, Хори, үргэн Зэдэ, Сэлэнгээр,
Хэгдэhэн ажалай хэшээлтэ ашань дэлгэрбэ,
Хэтэhээ таряаша Мухар-Шэбэр, Шэбэртээр.

Агаарай байдал абаhаар гэнтэ бүглэржэ,
Абаахай саhан абар-табар унанхай.
Ашаанай колонно хойно хойноhоо мүрлэжэ,
Анаагай трактаар город тээшээ hубаринхай,

Дабаанай орой дарагар саhаар хушагдаад
Дарсагай поли далай мэтээр сагаалхяа,
Дайдын горход дандаа мүльhөөр тушагдаад,
Дагдагар дахатай үбэлэй эхин бараалхаа.

ДОЛООДОХИ НААДАНАЙ УДАА

ФУТБОЛ

Манай зонодо наададаг «А» классай футболистнууд долоодохи наадаяа майн 24-дэ үнгэргэhэн байгаа. Мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, эндэ Томскын «Томлес» команда урагшаа дабшаhaap. Эдэнэр Красноярскын «Автомобилист» командада айлшалхадаа талмайн эзэдые 0:3 тоотойгоор шүүжэ, дүн хамтадань 17 очкотой болобо. Хоёрдохи hуури эзэлээд ябаhан Эрхүүгэй «Аэрофлот» ээлжээтэ наадандаа Новосибирскын «Дзержинец» командые 2:0 тоотойгоор шүүhэнэй удаа, 15 очкотой болоо. Владивостогой «Луч» команда 13 очкотой боложо, дүрбэдэхи hуурида гараба. Эдэнэр «Сахалин» командатай наадахадаа, уулзалгаяа 2:2 гэhэн тоотойгоор түгэсхэhэн байна. Удаадахи hууринуудые тус тустаа 11—11 очкотой болоhон «Восток», «Сэлэнгэ», «Амур», «Спартак», Динамо» команданууд эзэлнэ. Эндэ манай «Сэлэнгэ» сохижо оруулhан бүмбэгынгөө тоогоор зургаадахи hуурида гараба. «Автомобилист» командын футболистнууд шүүгдэhэнэй удаа табадахиhaa арбадахи hуурида гэдэргээ сухариба.

Шэтын СКА «Дзержинец» командые 2:0 тоотойгоор шүүhэнэйнгээ удаа дүрбэн табсан урагшаа дүхэhэн байна.

Манай «Сэлэнгэ» өөрынгөө стадион дээрэ Семипалатинскын «Спартак» командатай мүнөөдэр наадаха болонхой. Наадан үдэшын 7 часhaa эхилхэ. Доро нааданай таблица тушхаглагдаба.

Командануд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ	Очко
1. «Томлес» Томск	7	5	2	0	11—3+8	17
2. «Аэрофлот» Эрхүү	6	5	0	1	10—4+6	15
3. «Дзержинец» Н-Сибирь	7	4	1	2	9—6+3	13
4. «Луч» Владивосток	6	3	3	0	6—3+3	12
5. «Восток» Усть-Кам.	7	3	2	2	6—3+3	11
6. «Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	7	3	2	2	8—6+2	11
7. «Амур» Благовещенск	7	3	2	2	6—5+1	11
8. «Спартак» Семипалат.	7	3	2	2	6—5+1	11
9. «Динамо» Целиноград	7	3	2	2	6—5+1	11
10. «Автомобилист» Кр-ск	6	3	1	2	12—8+4	10
11. СКА Шэтэ	7	2	2	3	6—5+1	8
12. «Сахалин» Юж-Сах.	7	2	2	3	6—8—2	8
13. «Старт» Ангарск	7	2	2	3	2—4—2	8
14. «Иртыш» Омск	7	2	2	3	3—7—4	8
15. «Зауралец» Курган	7	1	4	2	7—6+1	7
16. «Динамо» Барнаул	6	1	2	3	6—10—4	5
17. «Металлург» Новокуз.	6	1	2	3	4—8—4	5
18. «Трактор» Павлодар	7	1	1	5	4—7—3	4
19. СКА Хабаровск	6	0	4	2	3—8—5	4
20. «Вулкан» П-Камчатск	7	0	2	5	2—12—10	2

НОГООН МАЛГАЙТАЙ СЭРЭГШЭД

1.

ЭХЭ ОРОНОЙ нангин хилэ гээшэ гансашье газар дайда, агаар, уhан гол, далай, хада уула, элhэн губяар hунадаг бэшэ, харин ногоон малгайтай сэрэгшэдэй зүрхэн соогуур гарадаг гэжэ юундэшьеб би hанадагби.

1941 оной июниин 22-ой үглөөгүүр «хүрин тахал» — фашистнуудай сэрэгүүдэй урдаhaa Эхэ оронойнгоо газар дайда үбсүүгээрээ хэн халхалан бодоо hэм! Ногоон малгайтай сэрэгшэд. Хилын харуулай сэрэгүүдэй түүхэ намтарые хөөрэхэ болоо haa, нилээд ехэхэн саг хэрэгтэй. Домогто ороhон сэрэгшэ Никита Фёдорович Карацупа тухай хөөрөө шагнабал, бүхэли үдэшэеэ тон hониноор үнгэргэхэт. Совет мэдээжэ журналист Евгений Рябчиковай «Хара зүргэ дээрэ» гэhэн ном уншагшадта мэдээжэ ёhотой. Никита Фёдорович бүхы наhаараа Эхэ оронойнгоо хилэ сахижа, нилээд олон дайсадые бариhан юм. 1965 ондо Никита Фёдоровичто Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгожо байхада, иимэ үгэнүүд жабхалантайгаар зэдэлээ hэн:

— Хилын сахюулшан Никита Фёдорович Карацупа — суута сэрэгшэдэй нэгэн. Энэ хүн гансаараа 464 дайсадые барижа, Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо амгалан ажал, эрхэ сүлөө, зол жаргалые улаан шуhаараа хамгаалаа.

Никита Фёдоровичтой уулзажа, тэрэнэй хөөрөөе шагнаха хуби намда дайралдаа hэн.

— Мүнөө үдэшэ суута Карацупа ерэхэнь!

—Гансаараа 12 дайсадые заставадаа туужа асарhан хүн клубтамнай ерэхэнь!

Иимэ хөөрэлдөөнэй гарахада, сэрэгшэ хүбүүд hахай hандага бололдон, сэрэгшэдэй клуб соо эртээнhээ hуури эзэлхын хойноhоо гүйлдөө hэн. Бидэнэй hанахада, домогто ороhон энэ баатар арьягар томо бэетэй, нэбтэ гэтэhэн нюдэтэй хүн байхаар шэнги бэлэй. Теэд үнэн дээрээ бэеэр заахан, түргэн ябадалтай хүнэй ороод ерэхэдэ, тэрэниис дахажа ябаhан сэрэгшэдые хараад, хэниинь Карацупа гээшэб гэжэ ойлгожо ядабабди. hүүлдэнь Никита Фёдоровичой хөөрөөгөө эхилхэдэ, одоол энэмнэй хилын суута харуулшан бэеэрээ ха юм гэжэ мэдэбэбди. Үгэ хэлэниинь юрын, хөөрөөниинь hонин. Клубай зал соо аляаhанайнь ниидэхэ дуулдахаар болоод байба.

Никита Фёдорович хилэ сахидаг нохойнуудые hургадаг хүнүүдэй нэгэниинь олон жэлэй туршада байгаа. Жэшээлхэдэ, «Индус» гэжэ нэрэтэй нохойнь дүрсэ Москвадахи Хилын харуулай сэрэгэй музей соо байдаг. Энэ нохой Никита Фёдоровичой таhаршагүй хани, дайшалхы нүхэрынь болоhон юм. «Индус» 100 гаран дайсадые барилсаhан юм. «Индус» гэжэ нэрэтэй олон нохой алуулаа.

Суута сэрэгшэ Никита Карацупын жэшээ дээрэhээ уламжалан, хилэ сахигшадай гайхамшагта, алдарта зам тухай олон юумэ хөөрэжэ болоно.

1938 он. Алас-Дурна зүгэй хилэ. Милитарис Японой сэрэгүүд — хорото самурайнууд, совет газар дайда тээшэ дугташажа, шүлhээ үнинэй hайранхай. Нэгэтэ hүни японцууд олоороо манай хилын харуулшадта добтолжо, халуун туулга hайса шэдэбэ. Тинхэдэ манай сэрэгшэд баатарлигаар хилээ хамгаалжа, дайсадые бута сохёо hэн.. Энэ байлдаанда Г. А. Баташин, В. М. Виневитин, А. Е. Махалин, П. Ф. Терешкин, И. Д. Чернопятка гэгшэд шалгаржа. Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй.

1941 оной июнийн 22. Эхэ оронойманай баруун хилэ. Лейтенант Алексей Васильевич Лопатинай застава эзэрхэг түримхэй фашистнуудтай 11 үдэрэй туршада эрэлхэгээр тулалдажа, Эхэ оронойнгоо альганайшье зэргэ газарые үгэбэгүй. Фашистнууд иигэжэ hанаа hэн: энэ заставада нилээд олон сэрэгүүд асарагдаа байна. Үнэн дээрээ, тон үсөөхэн сэрэгшэд немецүүдые улаан галаар угтажа, нилээд олониень унагааба.

Дайнай hүүлээр энэ заставада Лопатинай нэрэ үгтөө. Эндэ баатар лейтенантын дурасхаалда бодхооhон хүшөө бии. Лопатинай хоёр хүбүүд Вячеслав Анатолий хоёр энэ заставада алба хэжэ гараа.

Иимэ жэшээ дурдаха болоо haa, нилээд олон.

1952 оной июлиин 10-най үдэр Брестын хэрэмэй нэгэ буланда иимэ бэшэгтэй хирпиисэ олдоо hэн: «Бидэнэр табабди: Седов, Грутов И., Боголюб, Михайлов, Селиванов В. Бидэнэр эндэ түрүүшын байлдаанда орообди. 22 июнь — 1941 он— 3 час. 15 минута. Үхэхэбди, зүгөөр сухарихагүйбди!»

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хилын сахюулшад домог суудa орожо, 180 хүн Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Хилын 33 харуулшадай нэрэ заставануудта үгтөө.

Н-скэ заставын дайшалхы ба политическэ hуралсалай отличник сержант Владимир Астахов.

ТАСС-ай фотохронико.

2.

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ хилэ... Совет гүрэнэй нангин хилэ өөрын хуулитай. hалхи шуурган бууужа, хүнэгөөр адхарhан шэнгеэр бороошье адхаржа байг, үhэнэй үрзымэ шангаар тэнгэри нээржэ, сахилгаан сахилжа байг, ябахын аргагүй саhа бордоhон хүлгэжэ, хэбтэхын аргагүй хүйтэн жабар ханхинажа байг! Газар хүдэлжэ, хада уулын шулуун хамха hүрэжэ, нара халхалма үүлэд хөөрсэгэнэжэ, далайн долгин шуухиржа байг! Хилын харуулшад албандаа гаранад. Хилэ сахигшадай үдэр бүриин хёрхо албан гээшэ ёhотойл баатаршалга...

...Манай Улаан-Үдын хүбүүн, 1969 оной хабар Даманска арал дээрэ унаhан Николай Петровой ВЛКСМ-эй гэшүүнэй биледые Хилын харуулай сэрэгэй музей соо хараа hэм. Зүрхэн дээрээ хадагалжа ябаhан энэ биледые хүрин улаан шуhаар будагдаhан хай...

«Баатаршалга гаргаха арга боломжо ажабайдалда олдодог» гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэг гүй. Николай Петров юрын хүбүүдэй нэгэн hэн. Теэд Эхэ оронойнгоо нангин дайдые дайсадhaa эрэлхэгээр аршалхадаа тэрэ заахашье далдираагүй.

Хилын суута харуулшан Никита Фёдорович Карацупын дүүнэр, хүбүүдынь, ашанарынь Эхэ оронойнгоо хилые эрэлхэгээр мүнөөшье сахина. Эдэнэй эсэгэнэр, аханарайнгаа баатарлиг замhaa хэзээдэшье халихагүй, хадуурхагүй. Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо олгоhон найдабарие ходоодоо харюулха...

Хилын харуулай сэрэгэй музей соогуур ябажа байхада, олон бодол түрэнэ. Аяар 1918 оной майн 28-да агуу багша Владимир Ильич Ленинэй гараа табижа, хилын харуулай сэрэгүүдэй байгуулагдаhaap 53 жэл үнгэрбэ. Энэ зам — агуу баатаршалгын зам. Ногоон малгайтай сэрэгшэд амгалан ажал, эрхэ сүлөө, зол жаргалыемнай эрэлхэгээр хамгаалаа, хамгаална, хамгаалхашье. Манай совет хилэнүүд бүхөөр суургалаатай!

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Москва хото.

ХИЛЫН Саанаhаа РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

„АРАБУУДАЙ ХАНИ НҮХЭР, АЙЛШАЛАГТЫ!"

КАИР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныгн Арабуудай Нэгэдэмэл Республика хани ёhоор ошоhонтойнь дашарамдуулан, Каирай хэблэлдэ hүүлэй үдэрнүүдтэ толилогдоhон олон статья ба тайлбарилганууд дотор Н. В. Подгорныгн, Президент Анвар Сададай хоорондо хөөрэлдөө хэгдэжэ байhанай шухала удха шанар тэмдэглэгдэнэ. «Дүтын Зүүнэй зүгтэхи байдал бүхы талаараа энэ хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм» гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ бэшэнэ.

Египет ба совет арадуудай хоорондохи хани барисаа ба харилсаа холбооной улам бэхижэжэ байhанай гэршэ болохо, Египедэй хүтэлбэрилэгшэдэй дунда hэлгэлтэ болоhоной hүүлээр совет-египедэй харилсаанай «хүйтэрhэн» хэбэртэйгээр харуулхаяа хүсэдэг буржуазна пропагандын hэдэлгэдэ үгтэhэн сэб сэхэ харюу болобо гэжэ Н. В. Подгорныгн ОАР ерэhые Египедэй хэблэл нэгэн hаналтайгаар сэгнэнэ.

«Египедэй зон революционно замhaa хадууруба гэжэ бодоо haa, империалис этэгээдүүд, баруун оронуудай хэблэл тон ехээр эндүүрнэ»,—гээд «Аль-Ахрам» газетэ бэшэбэ. «Манда тон бэрхэтэй сагта туhаламжа үзүүлhэн хани нүхэдөө манай арад мартаагүй, хэзээдэшье мартахагүй. Манай арад социализмын, эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай түлөө хатуу зоригтой тэмсэлшэдэй зэргэдэ зорижо ябахадаа Советскэ Союзда баяр баясхалангаа миин лэ үгөөрөө бэшэ, харин бодото хэрэгээрээ элирхэйлэн мэдүүлнэ»,—гэжэ тэрэ газетэ бэшэбэ.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныгн ошоhые Ливанай газетэнүүд hайшаан тэмдэглэнэ.

«Арабуудай хани нүхэр, анда нүхэдэйнгөө орондо айлшалыт!» гэжэ бүхы араб нациин нэрэhээ Подгорнодо хэлэнэбди»,—гээд «Аш-Шаав» газетэ бэшэhэн байна.

Совет-араб хани барисаа таhалдуулхаяа эрмэлзэгшэдэй хорото ябуулгые Н. В. Подгорныгн ОАР ерэлгэнь буруу hүрүүлхэ гээд «Аль-Ануар» гэжэ Ливанай ондоо нэгэ газетэ бэшэбэ.

Ехэ hонирхол үүсхээ

ЛОНДОН. (ТАСС). «ТУ-144» гэжэ абланhaa түргөөр ниидэдэг совет лайнер Париж ниидэжэ ерээд, аэронавтикын ба космосой уласхоорондын салондо олон зонэй үзэмжэдэ табигдаха байна. Тэрэ самолёдые ехээр hонирхожо байhан тухайгаа Англиин хэблэл бэшэнэ.

Совет «ТУ» самолёт мүнөө жэлэй выставкэ дээрэ сохом бүлижэ гараха гээд «Дейли телеграф» газетын авиационно асуудалнуудаар шэнжэлэгшэ бэшэбэ. Гансашье «ТУ» бэшэ, совет самолёдууд бүхыдөө энэ выставкэ дээрэ булижа гараха гээд хүлеэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Парижда ерэhэн «ТУ-144» гэжэ абяанhaa түргөөр ниидэдэг совет лайнер гол анхаралда табигданхай», — гээд ЮПИ агентствын корреспондент мэдээсэнэ. Самолёт тухай мэдээнүүдые уншагшадтаа олон газетэнүүд мэдээсэнэ, тэрэнэй фото-зурагыень толилно.

Ойрын хэдэн жэлэй турша соо «ТУ» шэнги тиимэ hайн самолёт Холбоото Штат бүтээжэ шадахагүй гээд Америкын шэнжэлэгшэд тэмдэглэhэн байна.

Үндэhэнэй илгаа гаргадаг ааша

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Түлөөлэгшэдэй палатын хэдэн негр гэшүүд США-гай бага яhатанай байдал hайжаруулха гэhэн эрилтэ табиhан байгаа. Тэрэ эрилтэдэнь президентын үнгэрэгшэ неделидэ үгэhэн «харюуе» негр конгрессменүүд шангаар шүүмжэлбэ. «Мүнөөнэй байдалые үмөөрэн зүбтүүлхэ гэжэ» правительствын хүсэжэ байhыень, негрнүүдэй, үгытэй ядуушуулай ба залуушуулай урдахи хүшэр хүндэ асуудалнуудые шиидхэхэ хүсэлгүй байhыень президентын харюу дээрэhээ харагдаба гээд тэрэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

«США-гай негр зоной байдал hайжаруулжа боломоор шэнэ үүсхэлнүүдые» правительство оройдоо хэрэгсээкэгүй гээд конгрессменүүд мэдүүлбэ.

Үндэhэнэй илгаа гаргадаг хэhээлтын политическэ эрхэ байдалда ажаhууха баатай болоhоноо американ негрнүүд бүрил hайнаар ойлгодог болежо байнхай гэжэ түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Р. Делламс (демократ, Калифорни штат) тэмдэглэбэ.

ПАТРИОДУУДАЙ ЕХЭ ИЛАЛТА

Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд Сайгонhoo баруун урагшаа Уминь гэжэ ой модон соо 1970 оной декабриин 1-hээ 1971 оной апрелиин 10 хүрэтэр дайлалдаха зуураа, американо-сайгоной сэрэгэй 7500 солдат ба офицерые хорооhон байба. Американ 60 самолёт ба вертолёдые патриодууд буудажа унагааба, гэмтээбэ, сэрэгэй 120 судна уhанда шэнгээбэ, 30 бронемашина үгы хэбэ. Тобшо hомотой, сэрэгэй материалнуудтай 5 склад тэhэлээ, ехэ гэгшын буу зэбсэг ба хэрэгсэл гартаа оруулаа.

Урда Вьетнамай Республикын Революционно Саг зуурын Правительство тусхай коммюнике дотороо дээрэ дурсагдагша тоо, баримтануудые харуулаад, дайн сэрэг боложо байhан шухала газарнуудай нэгэндэнь сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы амжалта туйлаhантайнь дашарамдуулан, патриодуудые амаршалба.

США-гай танкнууд, артиллери ба авиациин дэмжэhэн марионеточно армиин шэлэгдэмэл частьнуудай хабаадалсаhан дайсанай томо добтолго патриодуудай амжалтатай байлдаанай ашаар буруу hүрэбэ hэн гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

Хүдэлмэришэд илалта туйлаба

ПАРИЖ. (ТАСС). Энэ хабар Францида болоhон социальна тон хурса зүрилдөөнүүдэй нэгэниинь хүдэлмэришэдэй илалтаар дүүрэбэ. Сарта департаментын Ле-Ман городтохи «Реногой» заводой автомобиль бүтээгшэд 25 үдэрэй турша соо забастовко хэhэнэйнгээ hүүлээр майн 25-да ажалдаа орохо болобо. Баhал тэрэ фирмын аад, зүгөөр ондоо предприятинууд дээрэ ажалладаг нүхэдынь тэрэшэлэн ажалдаа гараха болобо.

Ажалшадай материальна байдал hайжаруулха тушаа эрилтэнүүдэй олонхиие «Реногой» дирекциин хангаhанай hүүлээр ажалдаа орохо гэhэн тэрэ шиидхэбэри гаргагдаhан байгаа. Бусад эрилтэнүүдынь саашадаа харагдаха юм.

Засагаархидай хуули буса ааша

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Майн эхеэр болоhон дайнда эсэргүү жагсаалнуудай үедэ арестовалагдаhан олон мянган хүндэ тохогдоhон гэмнэлгые болюулжа, үнэн зүйтэй байдал hөөргэдэнь hэргээхэ гэhэн уряалтайгаар Вашингтоной окружной сүүдтэ «гражданска эрхэ сүлөө хамгаалха союз» хандаба. Конституционно эрхэнүүдые эбдэжэ, полициинхид хадаа хүн зониие олоорнь арестовалаа hэн гэжэ союзай тэрэ хандалга доторнь хэлэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: Чехословакиин Коммунис партиин съезддэ КПСС-эй ЦК-гай гээhэн амаршалга. КПЧ-гэй съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ. Хабарай тарилгын ябаса тухай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: КПСС-эй обкомдо болоhон зүблөөнэй материал. hунгалтада зорюулагдаhан материалнууд. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаhанда: Чехословакиин Коммунис партиин съездын материал. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Гараваа нэрэмжэтэ заставада» гэhэн статья. «Үсэгэлдэр, мүнөөдэр, нүгөөдэр» гэhэн ниитэ гаршаг доро нютаг нютагай hонин.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин дээсэhэнэй ёhоор мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэшэг байха, бороо орохогүй. Баруун урда зүгhөө hулаханаар hэхилхэ. Хойто аймагуудта 17—..., бусад нютагуудта 22—27, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 3—5, үдэрын 24—26 градус дулаан байха.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Н-11469. Заказ № 965.